

Sjømannskyrkja i møte med mennesker i utsette og vanskelege livssituasjonar

Eit kvalitativt og empirisk studie
av

Reidun Laastad Dyvik

Masteroppgave i diakoni

Diakonhjemmet

November 2007.

Gammel sjømannsbønn

**EVIGE ALLMEKTIGE GUD, DU SOM STILLER STORMEN OG BANER VEG
GJENNOM BØLGENE, VI BER DEG,
BEVAR DEM SOM FERDES PÅ HAVET, OG FØR DEM FRELST UT
AV ALLE FRISTELSER OG FARER, PÅ SJØ OG LAND.**

**SEND DEM DITT HELLIGE ORD OM FRELSE FRA SYND OG DØD,
OG LA DET SALIGE HÅP OM EVIG LIV LYSE FOR DEM
HVOR DE FARER, OG LEDE DEM TIL DEN ENESTE TRYGGE HAVN.**

**STYR DERES SKIP I STORM OG I STILLE, HOLD DEM OPPE
NÅR DE ER I HAVSNØD, VÆR DEM NÆR MED DIN NÅDE
I DERES SISTE STRID!**

**DRAG DERES HJERTER TIL HJEMMET HER PÅ JORDEN,
OG TIL DET EVIGE HJEM I HIMMELEN
HVOR DU AV DIN STORE NÅDE VIL SAMLE OSS
NÅR ALLE STORMER STILNER**

FOR JESUS KRISTUS, VÅR HERRES SKYLD

AMEN.

INNHOLD

1.0 INNLEIING

- 1.1 Bakgrunn for temaval
- 1.2 Problemstilling
- 1.3 Metodiske valg
- 1.4 Forskingshistorie

2.0 SJØMANNSKYRKJA : HISTORIE OG VERDIAR

- 2.1 Bakgrunn
- 2.2 Verdidokumentet
 - 2.2.1 Hovedmålet
 - 2.2.2 Visjonen
- 2.3 Verdidokumentets diakonale aspekt
 - 2.3.1 Møtestad med låg terskel
 - 2.3.2 Utstrakt hånd og tjenersinn

3.0 TEORETISK DEL

- 3.1 Diakoniens teologiske utgangspunkt
 - 3.1.1 Trinitarisk diakoniforståing
- 3.2 Diakoni i Det nye testamentet
 - 3.2.1 Tenaren- den ideelle diakon
 - 3.2.2 Diakonien sitt ansvarsområde
- 3.3 Forskjellige diakonisyn
 - 3.3.1 Misjon og diakoni
 - 3.3.2 Diakonisynet i Verdidokumentet

4.0 METODE

- 4.1 Kvalitativ metode
- 4.2. Semistrukturert informantintervju
 - 4.2.1 Intervjuguiden
 - 4.2.2 Kriterie for utval av respondentar
 - 4.2.3 Datainnsamlingsmetode
- 4.3 Forskar sitt utgangspunkt
 - 4.3.1 På innsida
 - 4.3.2 Tilhøvet informant –forskar

5.0 KRISETEORI

6.0 ANALYSE AV SJØMANNSKYRKJA I MØTE MED MENNESKER I NØD

6.1 Kontaktetablering

6.2 Behov

 6.2.1 Tryggleik

 6.2.2 Forståing

6.3 I møte med..

 6.3.1 ...hjelp til å leve

 6.3.2 ...mot til engasjement

6.4 En *tjenende* kirke ...

 6.4.1 Medvandring

 6.4.2 Gjestevennskap

 6.4.3 Møtt på det fysiske og psykiske plan

 6.4.4 Å koma heim

6.5 Møtt på det åndelige plan

 6.5.1 Mot til tro.

 6.5.2 Et sted der lengsel og håp får næring

 6.5.3 Å ta utgangspunkt i menneskers liv og erfaring

 6.5.4 Å forstå sine liv i lys av evangeliet

7.0 DRØFTING OG KONKLUSJON

7.1 Guds rike og mennesker i nød

 7.1.1 Endring på det trusmessige plan

 7.1.2 Tilhørighet

7.2 Inkluderande diakoni

 7.2.1 Diakoniens rekkevidde

 7.2.2 Diakoniens avgrensning

 7.2.3 I ettertid

7.3 Drøfting og konklusjon

7.4 Oppsummering

7.5 Utblikk

VEDLEGG 1

Samtykkeerklæring, brev til informantane

VEDLEGG 2

Intervjuguiden

VEDLEGG 3

Verdidokumentet til Sjømannskyrkja – Norsk kyrkje i utlandet.

VEDLEGG 4

NSD godkjenning

Når oppgåveteksten syner til sitat i Verdidokumentet står desse i kursiv og parantes.

(Parantesen angir det avsnitt i dokumentet sitatet er henta frå.)

Ved andre henvisningar er det brukt fotnotar

Når det i teksten er henvist til andre delar av oppgåva står desse hevisningane i parantes.

1.0 Innleiing

1.1 Bakgrunn for temaval

Erfaringsbasert kunnskap i møte med mennesker i vanskelege og utsette livssituasjoner har vore ei vesentleg inspirasjonskjelde og medverkande årsak til val av tema for denne oppgåva. Mi interesse for diakoni vart vekt dei åra eg var i misjonsteneste for NMS på Taiwan og i Hong Kong og erfarte korleis heilhjarta diakonalt engasjement med basis i misjonskall og fagleg kompetanse, fekk innflytelse og utmerka seg. Som eit konkret eksempel på diakonalt misjonsarbeid basert på eit heilskapleg menneskesyn, vil eg ta fram Misjonsalliansen sitt diakonale arbeid generelt og etablering og drift av institusjonen "Victory Home" spesielt. Ved dette tiltak vart ei marginalisert gruppepolioramma barn og unge - gitt nye livsvilkår og eit menneskeverdig tilvære. Dette diakonale nybrottsarbeidet gav synlege resultat, skapte respekt og hausta anerkjenning frå høgste politiske hald i form av statleg påskjønning og finansiell stønad. Om dette og liknande diakonale nybrottsarbeid kan seiast at:

"Diakonien har stått for noe helt nytt der den har virket. Mennesket er blitt løftet opp sosialt og politisk" (Oftestad 2002).

Eg arbeider no som diakon ved Sjømannskyrkja på Gran Canaria- langt frå Taiwan både geografisk og når det gjeld diakonale utfordringar, men uansett kulturell kontekst og diakonal arena vil det vera eit mål å synleggjera at einskildmennesker er *skapt i Guds bilde med en uendelig verdi og unik verdighet* (pkt. 4.2).

Korleis Sjømannskyrkja ved å være *en tjenende kirke* (pkt. 3) synleggjer eit slikt menneskesyn i møte med mennesker i nød, er fokus i denne oppgåva.

St. melding 49 (1992 – 93): "Uten grenser, om betjening av nordmenn i utlandet", uttalar følgjande om tenesta og oppgåva:

"Internasjonaliseringen har som konsekvens at mobiliteten over landegrensene vil øke i tiden fremover. En stadig større andel av nye generasjoner nordmenn vil under sitt livsløp være bosatt i utlandet for kortere eller lengre tid. Den norske kirke må som andre samfunnsinstitusjoner forholde seg til internasjonaliseringen. Hvordan Den norske kirke - som folkekirke - skal betjene sine medlemmer i 1990 årenes internasjonale samfunn, er blant de spørsmål som må vies stor oppmerksomhet i årene fremover."

Verdidokumentet definerar Sjømannskyrkja – Norsk kyrkje i utlandet sitt oppdrag slik (Vedlegg 3):

Sjømannskirken har et helhetskirkelig tilbud som omfatter gudstjenester, forkynnelse, trosopplæring, kirkelige handlinger og diakon, beredskap og krisehåndtering, familie- og relasjonsrådgivning, sosiale og kulturelle møtesteder (pkt. 5,1)

Diakonalt arbeid for nordmenn i utlendighet *i verdens hverdag (pkt.3)*, inneber at ein er tilstades på andre plan og arena enn i sjølege kyrkja: ved sjukeseng, på skip og plattform, utestader, i heimar, i samtalerommet eller ved kaffibordet.

Denne oppgåva fokuserar ein liten del av Sjømannskyrkja sine målgrupper under *helhetskirkelige tilbud*, der diakoni og krisehandtering er hovedtema. Spørsmålsstillingar tilknytta kvalitet og konsekvens av møter mellom mennesker som kjem i vanskelege livssituasjonar i utlandet, vert tillagt særleg vekt.

Etter denne bakgrunnsorienteringa, vil eg no gjå vidare og gjera greie for problemstillinga.

1.2 Problemstilling

”Det er rimelig å anta at rammde som møter noen som greier å formidle positive øyeblikk av oppmerksamhet i det tragiske får viktig energi til å gå videre i en umulig situasjon. Å få signalisert at man står ved den rammedes side og deler den rammedes smerte, gir energi og trygghet ” (Skants 2007:91).

Eit hovedtema i denne oppgåva er nettopp å møta mennesker som befinn seg ”i en umulig situasjon ”og - i denne kontekst gjeld det Sjømannskyrkja i møte med kriseramma. ”Å stå ved ” uttrykkjer vilje og evne til å vera saman med den kriseramma i ein perioden av kort eller lengre varighet.

Ei krise - definert som ”en livssituasjon hvor våre tidligera erfaringer og innlærte reaksjoner ikkje er tilstrekkeleg til å forstå og beherske den aktuelle situasjon (Cullberg 1997) , opplevest ikkje mindre traumatisk når ein er langt heimefrå.Korleis Sjømannskyrkja imøtekjem kriseramma sine behov ved å ha *et helhetskirkelig tilbud som omfatter beredskap og krisehåndtering (pkt. 5,1)*, vil bli etterspurd i denne oppgåva.

Sjømannskyrkja ynskjer å vera en *oppeskende, tjenende og medvandrende kirke*(pkt. 4.2).

"Vandringsmannen - medvandreren - er et godt bilde på sjelesørgeren fordi det understreker at en sjelesørger alltid er underveis, alltid del av en prosess, som det heter i moderne sjargong. Han går sammen med, er nærværende hos, og lytter til sitt vandringsfølge på akkuratt det veistykket som nå tilbakelegges(Grevbo 2006:506).

Stortingets Kirke – utdannings og forskningskomite sin uttalte i 1996 fylgjande om Sjømannskyrkja sine funksjonar:

"Fleirtalet vil syne til Den norske Sjømannsmisjon / Norsk kirke i utlandet som eit eksempel på ei folkekirke som foreiner åpenheit,service og omsorg med kirkelege handlingar og forkynning av evangeliet. Sjømannskirka er møteplassen, den kulturelle samlingsstaden for nordmenn i utlandet. Ved å være inkluderende kan Sjømannskirka bidra til at mange får eit personleg forhold til kirka og hennar bodskap".

På kva måte Sjømannskyrkja - ved å vera inkluderande - kan " bidra til at mange får eit personleg forhold til kyrkja og hennar bodskap", er av interesse for dette studiet først og fremst utfrå organisasjonen sitt hovudmål,og dessutan på bakgrunn av problemstillinga. Dersom kriseramma som har møtt "åpenheit ,service og omsorg" også fekk "møta evangeliet" – er det samanfallande med organisasjonen sin visjon som vil *gi folk mot til tro,håp og engasjement* (pkt. 4.2).

Forskningsmaterialet vil kunna belysa om kontakten tilførte informantane verdiar utover sjølve medvandringa ved at dei ved desse møta fekk *hjelp til å leve og mot til å tro* (pkt. 4.2). – Dersom analysematerialet gje grunnlag for å meina at Sjømannskyrkja *ved å være en tjenende kirke* (pkt.3) – som ved å bry seg om og prioritera møte med menneske i vanskelege livssituasjoner - oppfylte hovedmålet, kva årsakssamanhangar vil ein i tilfelle kunna peika på?

I *verdens hverdag* (pkt.3) vart informantane besøkte og inviterte til fellesskap - både ved kaffibord og nattverdbord. Intervjuguiden etterspør om medvandringa førte informantane inn i eit landskap der dei fekk *hjelp til å forstå sine liv i lys av evangeliet om Jesus Kristus* (pkt. 4), og reiser vidare spørsmål om korleis *en tjenende og medvandrende kirke* (pkt.3) i *verdens hverdag* fungerte for mennesker i vanskelege livssituasjoner - som *kirke der folk lever sine liv i hverdagen* (pkt. 4.2).

Problemstillinga er som fylgjer:

Korleis erfarar ei gruppe mennesker som har vore i ein vanskelege livssituasjonar, møtet med Sjømannskyrkja ?
Korleis samsvarar desse erfaringane med målformuleringane i Sjømannskyrkja sitt Verdidokument?

1.3 Metodiske valg

Studiets metode er omhandla i kapittel fire, men eg vil nedanfor kort beskriva dei viktigaste metodiske val eg har tatt for å få svar på problemstillinga.

Det er lagt vekt på å løfta fram dei kriseramma sine erfaringar av møtet og kontakten med Sjømannskyrkja, utfrå Verdidokumentets vektlegging av å skapa *gode møter med mennesker både i og utenfor våre egne kirkehus* (pkt. 4). Forskingsmaterialet er basert på informantintervju med personar i den brukargruppa ein vil kunna definera som mennesker i problemfylte livssituasjonar. ”Den mest brukte metoden i kvalitative intervjuer, karakteriseres ved en delvis stukturet tilnærming” (Thaagard 2002:85)

Dei semistrukturerte informantintervju¹ som er foretatt etter vedlagte intervjuguide , og overført frå band til tekst,vil ligge til grunn for analysen.

Primærinformantane er nøye utvelde etter bestemte kriterie som vert gjort greie for i kapittel fire ; samlege informantar kom i kontakt med ei Sjømannskyrkje i samband med at ein krisesituasjon oppsto under utanlandsopphald. Dei fekk såleis erfara organisasjonen sine *helhetskirkelige tilbud* (pkt.5.1) : *beredskap og krisehåndtering, diakoni* , og Sjømannskyrkja som *et kirkelig sosialt møtested*(4.2) .

Verdidokument ligg i dette studiet til grunn for utforminga av informantintervjua , og dessutan som utgangspunkt i den analytiske del av oppågåva – som analysereiskap .

1.4 Forskingshistorie

I samband med jubileumsmarkeringar er det utgitt fleire bøker frå Sjømannsmisjonen sitt virke.

¹ Gentikow 2005: 83

Festskriftet til Sjømannsmisjonen sitt 75-års jubileum vart redigert av dåverande generalsekretær og bidraga skrive av organisasjonen sine eigne folk.

”Med norsk Sjømannsmisjon i hundre år 1864 – 1964.” er skriven av ein faghistorikar og denne boka gje ei samla framstilling av historiske føresetnader og arbeidets gang- frå oppstart og hundre år fram i tid.Den har undertittelen Sjøfartskultur og misjonstanke.

I forordet seier forfattaren:Boken skulle vise hovedlinjene i Sjømannsmisjonens utvikling og sette organisasjonen inn i rammen av den øvrike kirkehistoriske,sosiale og sjøfartsmessige utvikling.

”Seamen ‘s mission-Their origin and early growth” (Roald Kverndal 1986) er tittelen på ei doktoravhandling som omhandlar den tidlige epoke av Sjømannsmisjonens historie.

”Kirke i verdens hverdag ” - Den norske Sjømannsmisjon 1864 - 1989,
”Om organisasjonens profil og preg – ” vil ,som tittelen seier, teikna eit bilet av karakteristiske trekk ved Sjømannsmisjonen si kyrkjedrifta og boka gje eit godt innblikk i ein fleksibel organisasjon med evna til fornying.Den belysar alle delar ved drifta - frå frivillioghetskulturen representert ved foreningsarbeidet heime - ”ryggraden i organisasjonen” - til administrative og økonomiske utfordringar .

”Kirke hele uken ” er tittelen på doktoravhandlinga Om Nordmenns opplevelse, forståelse og bruk av sjømannskirken (Kristoffersen : 2000).

”Sjømannskirken - norsk kulturformidler og kirke. En beskrivelse og analyse av utforminga og bruk av leseværelset i tre ulike norske sjømannskirker ”
(Masteroppgåve i profesjonsetikk 2005).

”Tolk & Tjener - et bidrag til Sjømannskirkens selvforståelse og brukerforståelse”,
(Nyland 2005)

”Tjeneste i verdens hverdag ”(Nordstokke 1998).

Det føreligg oppgåver av forskjellig slag og tema (V.P.S oppgåver²). Av dei om lag 20 VPS-oppåvne som føreligg, har eg funne Sjømannsprest Helge Petterssons relevant i denne samanheng..

Ein vil kunna sei at Sjømannskyrkja si historiske utvikling er tilgjengeleg i bokform. Korleis organisasjonen framstår som kulturell og sosial møtestad ,drift ,kjenneteikn og særpreg er det og tilgjengeleg materiale på, som gjev eit godt bilet av kyrkjemodell og kyrkjedrift .

Imidlertid er det ikkje forska på korleis nordmenn i utlandet har erfart å møta Sjømannskyrkja i ein vanskeleg livssituasjon i løpet av utanlandsophaldet, eit tema som eg er spesielt oppteken av .Ein vil kunna sei at forsking i dette felt kanskje er meir relevant enn tidlegare i og med at diakoni er kome med som begrep i Verdidokumentet og hovedmålet skal fremjast ved å være en tjenende kirke.

2.0 Sjømannskyrkja – historie og verdiar

(Annonsering av den første gudstjenesta i 1864)

Dagens 49 stasjonar i utlandet er fordelt på alle kontinent og til desse vert årleg bortimot 700.000 farande nordmenn ynskt velkommen til ”Et hjem på reisen”.

² Videreutdanning for Prester i Sjømannskirken (Etterutdanningsopplegg – prosjektoppgaver)

Norsk kyrkje i utlandet skal være et kirkelig ,kulturelt og sosialt møtested for alle landsmenn i utlandet (pkt. 4.2) .For å nå dei brukargrupsene som ikkje kan finna tilhørighet og tilknytning på dei faste stasjonane, har studentprestar, ambulerande prestar, Nordsjøprestar og kyrkjekomitear ein viktig funksjon dersom Sjømannskirken skal kunna fungera som *kirke der menneskene lever sine liv i hverdagen* (pkt. 4).

Historien bak dagens vidt femnande arbeid og kva som har prega verksemda av ” Foreningen til Evangeliets Forkyndelse ” frå den spede opptakt; vert kort fortalt i det fylgjande.

2.1 Bakgrunn

Hausten 1863 sette den unge cand.theol , bergensaren Johan Cordt Harmens Storjohann kurset mot Skottland , til Edinburg for å studera den skotske frikyrkja sin historie - ei ferd som skulle få store konsekvensar. Ein dag vart han beden om å preika for norske sjøfolk i havnebyen Leith og Storjohann si forkynning traff styrmannen Jørgen Johansen i hjarta på ein slik måte at han anmoda om sjelesorg, og han fekk møta presten dagen etter. Slik vart *det som kirken ut frå sitt trosgrunnlag tror er verdifullt for mennesket* (pkt. 5.1) formidla til ein styrmannen som *uttalte eit åndeleg behov i eit møte der han fekk hjelp til å forstå sitt liv i lys av evangeliet om Jesus Kristus* (pkt. 4). Denne og liknande opplevingar førte til at Storjohann såg behovet for å etablera havnemisjon i området, og med dette byrja visjonen hans for alvor å ta form. Sumaren 1864 freista Storjohann å få etablert eit samarbeid med Det norske Misjonskap. Målet var å inkludera Sjømannsmisjonen i deira misjonsarbeid, men det vart avvist. Det vert sagt at avslaget var ein skuffelse for Storjohann. I ettertid vil ein kunna påpeika fordelar ved at Sjømannskyrkja staka ut sin eigen kurs frå starten av.

31. august 1864 samankalla han ei rekkje innflytelsesrike personar til møte i eit lysthus i Øvregaten i Bergen. Den dagen stifta desse personane ” Foreningen til Evangeliets Forkyndelse for skandinaviske somend i fremmede havne”. Sjølve namnet skapte visse vanskar. Vesentlegast var å framheva målgruppa for evangeliekirkjeforkynninga ute i verda.r Etterkvart vart det starta opp ei rekkje lokale støttegrupper langs kysten vår, med det mål å få finansiell støtte til det nye arbeidet. Tre nye prestar vart utsende, til Leith, Newcastle og Antwerpen. Allerede 11. september vart første Generalforsamlinga halden og to kandidatar vart ordinerte av biskopen . Elleve dagar seinare tok Sigvart Skavlen til i Antwerpen, der vi i dag finn den eldste kyrkja i drift. Sjømannsprest Skavlan fekk

erfara den harde kampen om Sjømannens sjel og lommebok. Sin unge alder til trass, var Skavlan ein kyrkjeleg sosialarbeidar i havneområdet i Antwerpen. Om gudstenestelege samlingar fortel han:

” 70 mennesker var samlet på en av trelastskutene til salmesang, bønn og bibellesing. Mørket svøpte seg om skipet , hvor lanterner og lamper kastet et trolsk skjær over forsamlingen med prest og kaptein. Andre ganger arrangertes trelasten i rommet slik at den ble rene kirkesalen med flagg langs skipssidene og benker og bord sidene.”

Historia fortel om ein organisasjon der kristent omsorgsarbeid alltid har vore prioritert, og ved femtiårsjubileet vart denne greina av av arbeidet uttrykt slik:

”Så vidt det kan sees sto det tydelig som om Sjømannsmisjonen vesentlig skulle avhjelpe nødstilstand blant våre sjøfolk.”

Femti år seinare vert kombinasjonen ” håndens og åndens gjerning ” framheva: ”I en epoke med minimalt statsinngrep, hadde Sjømannsmisjonen den enestående mulighet å kunne fylle et tomrom både i forkynnelse og sosial velferd. Etter hvert ble denne kombinasjonen så selfølgelig, at få reflekterte over forholdet”(Wasberg 1964). Kva som fyllte største kvoten av dette ”tomrom” er uråd å seia, ein tidlegare generalsekretær oppsummerar slik: ” Strategien var klar hele veien. Med begrensete ressurser var målet å nå flest mulig med våre seilende og uteboende landsmenn med evangeliet – presentert i ord og handling. Omsorg for enkeltmennesket sto sentralt. Miljø og fellesskap var viktige lenge før begrepene ble moteord”(Bondevik 1989:109) Vi finn ein parallel til dagens modell når: *Sjømannskirken ønsker å være en kirke som tar utgangspunkt i menneskers liv og erfaring og som hjelper dem til å forstå sine liv i lys av evangeliet om Jesus Kristus (pkt. 4).*

Eit interessant spørsmål som ikkje denne oppgåva vil kunna gå nærmare inn på, ville vera å spora opp motivasjonen og det eigentlege utgangspunktet for det tydelege sosiale engasjement som uteljande norske sjømenn har nytt godt av når ” kjerka ” kom om bord. Den fyrste Sjømannskyrkja vart reist i Leith, men pioneren Storjohann, held organisasjonen si aller fyrste gudsteneste på eit seglmakarloft!

Å imøtekoma nordmenn sine behov for kontakt og støtte når dei kjem i vanskelege livssituasjonar i utlendighet, vert ytterligare styrka ved at det nyleg vart inngått ein

formell avtale mellom Utenriksdepartementet og Sjømannskyrkja for å ivareta nordmenn i utlandet sitt ve og vel. Nødvendigheten av formalisert samarbeid stat – kyrkje i katastrofe og kriseberedskap vart særleg aktualisert under Tsunamien i Thailand desember 2004.

Sjømannskyrkja har beredskapsavtalar med vel 110 rederi og samarbeidsavtale med Europeisk Reiseforsikring. Viktigheten av slikt arbeid er poengtert i Verdidokumentet (*pkt 6.2*)

Ved 150 årsjubileet skreiv dåverande generalsekretær : ”Sjømannskirkens sammensatte menighet har ett fellestrek: De består av nordmenn på flyttefot. – Dette betyr stadig omstilling for den som vil følge de farende normenn” (Bondevik 1989:109)

Organisasjonen legg nye satsingsområde og målgrupper til i sitt arbeid for nordmenn i utlandet; fleksibilitet og evne til å vera ” i takt med tida” er framleis eit særmerkje.

2.2 Verdidokumentet

Verdidokumentet uttrykkjer organisasjonen sine mål og strategiar, det er retningsgjevande og angir den ”kurs” Sjømannskyrkja skal ”navigera” etter i komande periode. Dokumentet erstattar Strategidokumentet frå 2002 og har vore gjenstand for grundig drøfting i Hovedstyret, organisasjonens leiande organ.

Styret er samansett av sju folkevalde, to frå dei tilsette i organisasjonen, samt administrasjonen si leiargruppe som tilrettelegg og deltek uten stemmerett.I arbeidet med å utforma innhaldet i dokumentet har styret i tillegg hatt ei ressursgruppe.

Eg har ikkje prioritert å foreta ein fullstendig analyse av Verdidokumentet, og den deskriptive framstillinga som fylgjer er avgrensa til å konsentrera seg om dei målformuleringane som har størst relevans og overføringsverdi til studiets problemstilling.

2.2.1 Hovedmålet

Hovedmålet: *å fremme Guds rike (pk.t3)*, er ikkje endra,men har no fått tillegg; *ved å være en tjenende kirke verdens hverdag. (pkt.3)*

I denne oppgåva vert Guds rike slik definert: ”I evangelienes tale om Guds rike dreier det seg om Guds spesielle nærvær i Jesus til menneskers frelse, og frelse da i omfattende mening. Derfor er omvendelse og syndstilgiving knyttet til riket, sammen med redning

fra sykdom, død og nød av ulikt slag og befrielse av ondskaps makt. Guds rike er frelsen og forløsningens ”sted”, hvor mennesker restaureres til gudsfellesskap i radikal og omfattende forstand.” (Berentsen, Engelsviken, Jørgensen 2004:183).

Sjømannskyrkja vil *fremme Guds rike (pkt.3)* i møte med mennesker som *er skapt i Guds bilde med en uendelig verdi og unik verdighet (pkt. 4.2)* vil bety at dette aspektet skal vektleggjast i forkynning og sjelesorg, så vel som i praktisk omsorgsteneste i møte med mennesker *verdens hverdag. (pkt.3)*

”Forkynnelsen av Guds rike og kjærlighetens omsorg gikk hånd i hånd hos Jesus selv. Og apostlenes gjerninger viser oss i sin tur en misjon hvor vitnesbyrdet om Jesus ble formidlet i ord og gjerning (Berentsen; Engelsviken; Jørgensen 2004:15)”

Verdidokumentet poengterar dessutan behovet for *tilhørighet*, og vektlegg *romslig gjestevennskap (pkt. 4.2)*, som eit av Sjømannskyrkja sine særtrekk.

Begrepet gjestevennskap kan sjåast i eit vidare perspektiv med parallellear av bibelsk karakter.

Fleire tekstar i Lukasevangeliet peikar på at gjestevenskap tyder meir enn sosiale relasjonar (Luk. 24,29), slik det og framgår av sitatet nedanfor:

” Jeg vil mene at i Luk 13,29 skildres Guds rike som et hus hvor gjestevennskap praktiseres Ordfeltet knyttet til Guds rike i konteksten peker tydelig i denne retning. Det dreier seg om å komme inn i et hus, banke på en dør, om husherren som lukker døren. Inne i huset foregår en gjestfrihet av overgripende karakter. Dette sammenfall av gjestevennskap og - terminologi og Guds - rike tekst er neppe tilfeldig (Sandnes: 1994:328).”

Ei interessant spørsmål i dette studiets er om informantanalysen vil kunna peikar på ein tendens som tilseier at ein i Sjømannskyrkja sin måte å vera kyrkje på, vil kunna sjå forbindelse mellom omvending og gjestfridom.

2.2.2 Visjonen

Visjonen i Strategidokumentet (2002) ...*at nordmenn i utlandet får frimodighet til å definere seg innenfor det kristne fellesskap* er no endra til .. å *gi mennesker mot til tro, håp og engasjement (pkt. .1).*

Ved at visjonen fremhevar *engasjement* vert viktigheten av å motivera til frivillighet og deltaking i aktivitetar og tilbod på den aktuelle stasjon. Det er sannsynleg at ved å ha

oppgåver og å vera ”til nytte” - vil oppleva at dei har ein tilhørighet i Sjømannskyrkja som vil kunna bidra til at dei også får ein trusmessige tilhørighet.

2.3 Verdidokumentets diakonale aspekt.

Verdidokumentet uttrykkjer ikkje kva diakonalt grunnsyn som ligg bak mål- og verdiformuleringane. Ordet diakoni er no teke i bruk for fyrste gong, definert som ein del av *helhetskirkelig tilbud* (pkt. 5.1). I 2004 var ordet med i Strategidokumenet, men i parantes : ... *praktisere kristen nestekjærighet (diakoni)*.

Historien formidlar at Sjømannskyrkja har hatt kultur for å synleggjera nestekjærleik og sosialt engasjement i møte med mennesker i nød frå dens spede byrjing.

”Det er her interessant å legge merke til at Sjømannsmisjonen fra de første år av fant frem til de arbeidsformer man stort sett og naturligvis med sterke utvidelser har beholdt siden”(Wasberg 1964:43).

Ein vil kunna meina at Sjømannskyrkja alltid har vore diakonal ”i gavnet”- Det nye Verdidokuments betydning for forståing av organisasjonens diakonale engasjement, vil vera eit interessant tema – også i denne samanheng- men eit spørsmål som dette studiet er for avgrensa til å kunne svar på.

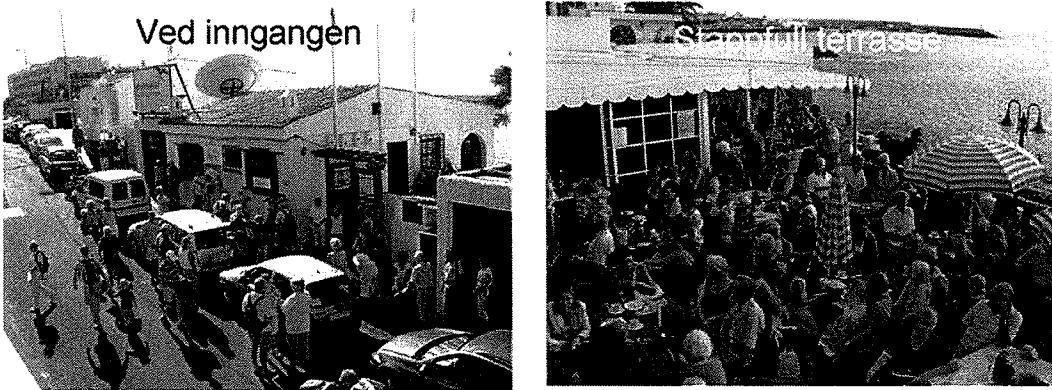
Verdidokumentets diakonisyn vert sett i lys av diakonidebatten i Den norske kyrkja - som Sjømannskyrkja er ein del av – definert på kirkemøtet til å vera : en bekjennende, misjonærerende, tjenende og åpen folkekirke.

Når Verdidokumentet har lagt tilleggsformuleringen ved å være en tjenende kirke (pkt.3) til Hovedmålet, er det fyrste ei vektlegging av tenaraspektet og dessutan ei framheving av diakoniens utgangspunkt og opprinnelse: tenaraspektet er sentralt i Jesu diakonale gjerning: ”Eg er som ein tenar mellom dykk”(Luk.22,27)

Eit relevant spørsmålet i denne samanheng er korleis Sjømannskyrkja som en *tjenende kirke* framstår i sin diakonale praksis, og dessutan kva diakonisyn som er utgangspunktet når Sjømannskyrkja ynskjer å synleggjera evangeliet ved å fremme *Guds rike* i ord og gjerning på ein måte som og gir tilhørighet både med Gud og mennesker.

Desse spørsmålsstillingane er relevante for dette studiet,som løftar fram Sjømannskyrkja i møte med mennesker i nød,og dessutan set søkelys på kva møta tilførte informantane av erfaringar på det trusmessige plan ved at dei får hjel til å leve og mot til å tro (pkt. 4.2).

2.3.1 Møtestad med låg terskel

Verdidokumentet brukar ordet *møte* der menneske kjem saman i Sjømannskyrkja sin regi: ..ønsker å skape gode møter (pkt. 4), *møte mennesker i visshet om ..(pkt. 4.2), to forhold skal stå sentralt i våre møter (pkt. 5.1)*, ...være et kirkelig kulturelt og sosialt møtested (pkt 4,2) , og her inngår møte med mennesker i utsette og vanskelege livssituasjonar .

Beredskap og krisehåndtering er ein av Sjømannskyrkja sine prioriterte oppgåver og del av et helhetskirkelig tilbud. Det er grunnlag for å seia at tenesta for menneske i nød, beredskap og krisehåndtering (pkt. 4.2), er operativ , funksjonell og profesjonell på makronivå i Sjømannskyrkja - i samband med katastrofar og større ulukker.I denne kvalitative analysen på mikronivå vert den einskilde primærinformant si personlege erfaring sentral og gjenstand for forsking : "For å forstå makronivå, må man også forstå fenomen på mikronivå"(Morley 1992:276).

I analysen vert informantar sine møter med Sjømannskyrkja i ein krisesituasjon vurdert i forhold til Verdidokumentet for å finna i kor stor grad ein vil kunna seia at "teori" og "praksis" samsvarar. Vil analysemateriale gje grunnlag for å meina at:
"Sjømannsmisjonen har jevnt over vært dyktige til å nedbygge terskler, styrke lengsler og dempe skepsisen i møte med kirken og alt dens vesen"(Grevbo 1989:95)³.

Sitatet nedanfor beskriv korleis det fungerar innafor dei "nedbygde terskler ":

"Sjømannskirken er ikke først og fremst et hellig hus der prestens autoritet får utfolde seg. Men den er heller ikke at sted hvor bestemte aktiviteter holder hus.

³ "Kirke reist i verdens hverdag"

”Kjerka” er et rom hvor folk skal få en opplevelse av å være ”i sin egen stue.” Leseværelset er ikke ”en forgård”, et uegentlig ventested som bare har betydning dersom folk går videre inn i kirkerommet. Gjestfriheten på kjerka blir til i samspill mellom de to rommene. Begge steder dekkes bord, begge steder er det rom for verdens hverdag. Begge steder finnes tegn på tilhørighet og en identitet som gir næring til tro, håp og kjærlighet. Denne måte å drive kirke på har som særlig kjennetegn at den er diakonal” (Nordstokke: 1999:31).

Dette ”biletet” av den diakonale profilen i Sjømannskyrkja tek fram to rom og framhevar eigenverdien og samspelet mellom dei: Leseværelset er møteplassen der dei sosiale behov vert dekka etter at ein er ynskt velkommen med handtrykk. Aviser, kaffi og vaflar er innan rekkevidde som nokre av ”ingrediensane” som bidrar til *gleden ved å komme hjemom* (pkt. 4,2).

Verdidokumentet si vektlegging av *enkeltmenneskets uendelige verdi og unike verdighet* (pkt. 4,2) uttrykkjer eit diakonisyn som tek likskapstanken på alvor slik det vert uttrykt i fylgjande sitat:

”I diakonien blir likhetstanken omsatt til konkret handling til beste for den som er rammet, enten det er av urett, overgrep, vanskjebne eller egen hjelpelöshet i møte med livets krav”(Nordstokke 1994:15).

Primærinformantane i dette studiet vil på bakgrunn av sine erfaringar i møtet med Sjømannskyrkja kunna stadfesta eller avkrefta om dei konkret fekk erfara - når meistringsmekanismen ikkje strakk til – *å være et sted der lengsel og håp får næring* (pkt. 4,2).

På bakgrunn av det som her er sagt, vil det framgå at Verdidokumenet uttrykkjer eit menneskesyn som legg likeverd, respekt og nestekjærleik til grunn i møte med mennesker ved å ta alle sider ved menneskelivet på alvor utfrå ynskje om - *å møte mennesker i visshet om at den enkelte alltid er mye mer enn det vi ser.* (4,2)

2.3.2 Utstrakt hånd og tjenersinn.

Sjømannskyrkja vektlegg verdien av å bli sett og møtt:

Sjømannskirken skal kjennetegnes av det gode håndtrykk - (pkt 4,2)

”Den viktigste kommunikator er et levende og engasjert kristent medmenneske som man møter i døråpningen, eller like etterpå ”(Grevbo 1989:96).

Å bli møtt av ei utstrakt hand vitnar og om *gjestevennskap* og er eit synleg teikn på

at den som kjem, anten som ein framand eller ”stamgjast”, er velkommen og verdsett i kyrkja.

”Det hører til vårt menneskeliv at vi normalt møtes med en grunnleggende tillit til hverandre. Dette er ikke bare tilfelle når vi treffer et menneske vi kjenner godt, det gjelder også når vi møte vilt fremmede. – Livet vårt er nå en gang uten vår medvirkning skapt slik at det ikke kan leves på annen måte enn at det ene mennesket utleverer seg, og legger mer eller mindre av seg selv i et annet menneskes hånd i vist eller ønsket tillit (Løgstrup 2000:39).”

Intervjuanalysen vil gje eit inntrykk av om primærinformantane - mennesker i nød- erfarte å bli møtt av ei utstrakt hånd når livet ”gjekk på tverke” og dei i tillegg var langt heimefrå og ”nettverkslause”.- fotnote ”Kirke i verdens hverdag”

I analyset av materialet vil primærinformantane sine erfaringar i møte med Sjømannskyrkja i ein krisesituasjon bli sett i forhold til problemstillinga og i lys av Verdidokumentet . Vil det til dømes vera utsegn i intervjuumaterialet som gje grunnlag for å hevda at hovedmålet vart fremja i desse møta mellom Sjømannskyrkja og informantane? I så fall, er det mogeleg å peika på eit eller fleire kriterie som medverka til at så er skjedd?

Dersom det syner seg at primærinformantane ikkje opplevde seg ivaretatt, kva skulle i så fall konsekvensen av ein slik kunnskap om manglande kapasitet eigentleg peika på? Er det teikn på at satsingsområde og prioriteringa på Sjømannskyrkja må vurderast meir nøyne og muligens endrast? Burde det vore lagt meir vekt på å imøtekoma menneske i nød på bekostning av andre tilbod? Burde det vera færre ”Fest på kjerka” og betre oppfylging av det som Verdidokumenet peikar på som del av *helhetskirkelig tilbud* i pkt. 5.1 familie- og relasjonsrådgjeving som førebyggjande diakonalt arbeid? Vil det kunna bety at ein i stabssamanheng må tenkja meir heilskap, og kanskje leggja det diakonale aspekt i større grad som basis og utgangspunkt for prioriteringar?

Teologen Bonhoeffer seier ein stad: ”Kristus har mange tilhengere, men få etterfølgere.” Her ligg ei utfordring. For - som det vart sagt i ein festtale ved ei Generalforsamling:” Når vaffelrøra blir seigere og seigere, og dagene travlere og travlere, da er det lett å miste fokus.”

3.0 Teoretisk del

Denne delen av oppgåva omhandlar diakoniens teologiske begrunning og diakonibegrepet i nytestamentleg kontekst. Det vil dessutan bli henvist til Den norske kyrkja si utredning (KM 8. 2/04) og ”Utkast til Plan for diakoni 2007”, når eg finn det relevant for å belysa Verdidokumentets diakonisyn .

3.1 Diakoniens teologisk utgangspunkt

3.1.1 Trinitarisk diakoniforståing

Det trinitariske diakonisyn tek utgangspunkt i trua på den treeinige Gud som Far,Son og Ande. I sin kjærleik opprettheld Gud som skapar og livgjevar sitt skaparverk og held fram si skapargjerning som historiens Herre. Kristi kjærleksgjerning syner seg i inkarnasjonen,oppstoda og det fullførte soningsverk. Den glade bodskap som vitnar om at Guds rike er kome nær til med frelse og fridom for undertrykte (Luk. 4,19), skal forkynnast for alle.Om det trinitariske utgangspunkt uttalar KM 04 fylgjande:

”Diakonien plasseres midt i en slik trinitarisk Gudstro.Kirkens diakonale handling er ikke bare gode gjerninger ”på skaperplanet”, men må sees i sammenheng med Kristi solidariske med-lidelse og diakonale gjerning.”

Ein vil kunna meina at Verdidokumentet ved *å tilby fellesskap som gir tilhørighet både med Gud og andre mennesker*(pkt.4.2) - tilkjennegjev viktigheten av den fellesskapsberande dimensjon .Denne diakonale ”handling” har som intensjonen at ingen er overlatt til seg sjølv, heller ikkje er nokon seg sjølv nok. Det er livgjevaren ,Den heilage Ande, som minnar oss om fellesskapets verdi: det er ikkje likegyldig korleis dei rundt oss lever, for ingen av oss lever for oss sjølve, men som *eitt* Guds folk og Kristi lekam.- Verdidokumentets vektlegg vidare å *hjelpe menneske til å se sine liv i lys av evangeliet om Jesus Kristus* (pkt.4), i den hensikt å tilretteleggja for at Guds kjærleksgjerning til frelse og frigjering – vert oppnåeleg for alle, på bakgrunn av at: *Dette er utfra kirkens trosgrunnlag verdifullt for mennesker, selv om dette kan være et uutalt behov frå menneskets side* (pkt 5.1).

3.2 Diakoni i Det nye Testamentet

Ordet diakoni tilhører ein kyrkjeleg språkkultur, det greske ordet *diakonia* - slik det opprinnleg var nytta i den nytestamentlege verda - tyder *teneste*.

"Det nye testamente bruker en rekke ord og uttrykk når det vil beskrive saken å *tjene mennesker i nød*. " Hovedbegrepet diakonia og diakonein (verbet) har i NT ikke noen avgrenset betydning i retning av praktisk, kristen omsorg for medlidende, slik begrepet diakoni har det i vår kirelige språkbruk. De kan i NT brukes som omfattende begreper for Jesu sendelse og tjenesteoppdrag for verden, og om disiplenes og de kristnes totale tjeneste for ham. Begrepene brukes særlig til å betone forkynnelsens teneste.

Ordene innebærer det vi kunne kalle en totalbestemmelse av disippellivet "

(Aarflot 1976 : 173).

Etterkvart fekk omgrepet ein særengen plass i kyrkja sin terminologi, fordi leiaroppgåver i kyrkja i dei eldste skriftene er omtala som diakonia. Diakonomgrepets forståing influerer på korleis diakonitenesta vert organisert og får konsekvensar for leiingsstrukturen i kyrkja .

På grunnlag av nytestamentleg forsking av diakonibegrepet har teologen John N.Collins funne at termen diakoni ikkje kan kjenneteiknast som ei audmjuk, sjølvutslettande teneste i negativ forstand.

Forskinga hans gjev belegg for å meina at grunntydinga i termen "diakon" på gresk, er å vera ein " go – between " der det viktigaste er at tenesta ikkje kan skiljast frå oppdragsgjevaren. (Nordstokke 2005:5).

I det følgjande vil eg peika på Jesu synlege diakonale gjerning for mennesker i vanskelege og utsette livssituasjonar.

3.2.1 Tenaren - den idielle diakon

Jesus snudde opp ned på samtidige ideal, oppfatningar, menneskeforståing og menneskesyn : " Den som vil vera stor mellom dykk, skal vera tenaren dykker og den som vil vera den fyrste av dykk skal vera slaven dykker " (Matt. 20, 26 - 28).

Han synleggjorde nestekjærleik og tenarhaldning i møte med mennesker i utsette og vanskelege livssituasjonar ved å spørja : " Kva vil du eg skal gjera for deg? " (Luk. 18,41). Om si eiga rolle sa han : " Eg er som ein tenar (diakon) mellom dykk" (Luk.22,27). Han vart berørt i møte med mennesker i nød : " Jesus syntes inderleg

synd i han," (Mark. 1,41). Tenesteoppdraget uttrykkjест slik: "Eg er ikkje komen for å tenast, men for sjølv å tena,og gje mitt liv til løysepengar for mange" (Mark 10,45).

Inspirasjon, kraft og utrustning (Ef 4,12) til sendelsen (missio) og oppdraget, er betinga av fellesskap i meister - disippel relasjonen, i tenesta på for "Herren":

"Om nokon vil tena meg,må han fylgja meg, og der eg er skal og min tenar vera"
(Joh.12,26).

"Det ordet som benyttes om Jesu teneste (diakoneo), betegner opprinnelig et arbeid som hørte slavene til, nemlig å " tjene ved bordene ". – Denne tjenestens holdning skal kjennemerke livsstilen i Guds rike " (Nordlander 2004:358).

Jesu diakonale gjerning slik den er framstilt i evangelietekstane ,syner *og* eit bilet av hans diakonale myndighet til beste for nedslatte og utstøtte mennesker, som ved hans inngriping gav livet ny retning og nytt livsmot. Han gjekk i rette med dømesjuke:

" Den som er rein, kan kasta den første steinen på henne " (Joh. 8,7), og konfronterte mennesker til å ta oppgjer med sin livsførsel - og begynna på nytt: " Gå bort med fred " (Luk.7, 50), " I dag er frelse komen til dette hus" (Luk.19), "Gå du bort og gjer likeins" (Luk. 10,37).

Jesu diakonale gjerning synleggjer "modellen " som en *tjenende kirke* i møte med mennesker i utsette livssituasjoner , som ynskjer : - *å møte mennesker i visshet om at den enkelte alltid er mye mer verdt enn det vi ser* – *skapt i Guds bilde med en unik verdighet* (pkt.4.2).

"Den norske kirke forstår seg selv som en tjenende kirke. Diakonien er et kjennetegn ved kirkens samlede oppdrag " (Utkast til Plan for diakoni)

3.2.2 Diakonien sitt ansvarsområde

I urmenighetane hadde diakonane ansvar for rettferdig matfordeling og andre tenester for menneske med særlege behov ,for å inkludera alle i eit livsfellesskap - eit grunnleggjande diakonal tanke og utgangspunkt.Dei fysiske og materielle behov vart ikkje bortforklarte : dei som ikkje hadde tilgang til felleskapets goder,vart *og* sett og inviterte til bords.

Apostelen Paulus brukar ordet diakonia når han trekkjer fram hjelpetiltak som kyrkjelyden organiserte, til dømes innsamlinga til dei fattige i Jerusalem,som vart kalla diakonien (Rom 15,31; 2.Kor 8 – 9). I dei paulinske misjonskyrkjelydane forekom det

diakonar og diakonisser (Fil. 1,1 ; Rom 16,1; 1.Tim. 3, 8 – 13). Tenesta for nesten, særleg broderkjærleik sto sterkt (Gal. 6,10; 6,2; 1. Tess. 4,6; Kol. 3,13),og vitnar om eit medvite ansvarsfellesskap.

”Diakonia har bidratt til å synliggjøre Kristi tilstedeværelse i verden - både i kirken og utenfor kirken.”⁴

3.3 Forskjellige diakonisyn

Kyrkja har vektlagt forskjellige sider av diakoniens innhald og forståing oppgjennom tidene ; fylgjeleg har diakonibegrepets vore ulikt definert.Eit pietistisk diakonisyn vil til dømes defininera diakoni som: ” *Den enkelte kristnes omsorg for mennesker i nød* ” (Johannessen 1980:16), medan eit samfunnsretta diakonisyn gjerne kan definerast som ” *Kristen nestekjærleik* ”.

I våre dagar kan ein finna teikn som tydar på at diakonien har fått auka oppmersomhet . ”Sentralt står uten tvil erkjennelsen om at kirkens troverdigheit er nøye knyttet til måten den opptrer på - Gjennom diakonien kan kirken tydelig vitne om troen på Gud som gir liv og vil liv , midt i menneskers slitne og angstfylte verden ” (Nordstokke 2005:4) .

3.3.1 Misjon og diakoni

Kristen misjonsverksemد har sitt utspring i Misjonsbefalinga, men strategiar for måloppnåing varierar i forhold til den kontekst og den ”misjonsmark” evangeliet skal ut til. Misjonsorganisasjonane sine ulikt syn, forståing og vektlegging av diakoniens rolle kjem til uttrykk og verkar inn når dei meislar ut sine planar, målsetjingar og visjonar. Grovt sett *kan* ei todeling fungera når det gjeld grunnsynet på diakoniens funksjon, og den grunnleggjande motivasjon for diakonalt arbeid: På den eine sida det tradisjonelle misjonssyn der diakonien fungerte som ein ”plogspiss for evangeliet”, og var redusert til ei ”plattform” med misjonærande og forkynnande sikte – i kontrast til eit konsekutivt diakonisyn.

I dette studiet er misjonsstoff avgrensa til å tena som bakgrunnsmateriale for å belysa ueinsarta syn på diakoniens funksjon. Det som vil vera av særleg interesse for dette studiet er kva diakonisyn Sjømannskyrkja - Norsk kyrkje i utlandet vil kunna definera

⁴ Kirekemøtet utredning 8.2/ 04

seg til, fordi den både har islett av å vera ein **misjonsorganisasjon** og *er* etter sitt oppdrag Den norske kyrkja i utlandet. *Misjonsoppdrag* er definert som :*å ivareta det kirkelige ansvar for norske sjøfolk og andre nordmenn som befinner seg i utlandet eller på norsk kontinentsokkel - (pkt. 5.1)*, gitt av Den norske kyrkja og Den norske stat.

Ein vil kunna meine at tradisjonell misjon som budbringar av evangeliet gjerne har sett på *forkynning* som det å tena Kristus i ord, og *teneste* å forkynna Kristus i handling, men det tyder ikkje at diakonalt arbeide ikkje har vore ei viktig side av misjonsarbeidet. Sendelse (misjon) og teneste (diakonia) er tett samanvove, men ulik forståing og oppfatning i synet på diakoniens rolle i misjonssamanheng har medverka til ulik vektlegging av verbal evangelisering og diakonalt omsorgsarbeid. Eit relevant soørsmål å stilla i denne samanheng vil vera om diakoni - utan verbal fokynning – vil kunna bringa bodskapet ut og bidra til Guds rikes vekst?

Misjonsarbeid har ein lang og omfattande historisk tradisjon for å setja i gang diakonale tiltak innan helsestell og utdanning, og slik sett kan ein sei at misjonsorganisasjonar har synleggjort at diakoni er *ein del* av misjonsoppdraget. Korleis ein skal definera den eigentlege målsetjinga, om ein vektlegg eigenverdien eller ser diakoni som eit ”middel” med verdi berre når det gje resultat i misjonsarbeidet, har bakgrunn i kva ein definerar diakoni å vera, og det er igjen avgjerande for kva modell diakonien inngår i.

” At hovedsiktet for misjonsvirksomhet - historisk betraktet - har vert enkeltomvendelse og menighets - og kirkedannelse, kan det neppe være tvil om. Ifølge det tradisjonelle syn er det sosiale engasjement i misjonen nærmest ett appendiks til den ”egentlige” virksomhet, nemlig den verbale forkynnelse av evangeliet med sikte på personlig omvendelse.” (Myklebust 1976:207)

Den misjonsverksemda sitatet ovanfor beskriv, kan ein finna eit konkret uttrykk for med begrepet ”ris – kristne ” som er knytta til det ein i pionermisjonstida kalla fjerne misjonsmarker, som China og Madagaskar, der risen fungerte som lokkemat for svoltne innfødte, som då let seg kristna for å berge livet.

Diakoniens funksjon vil ein kunna sei var av sekunder karakter, redusert til å fungera som ei ” ”plattform ” for evangeliserande verksemd, ein type misjonsverksemrd som står i skarp kontrast til eit diakonisyn som kjem heile mennesket i møte- det er tvert imot manipulerande, truande og lokkande.

Den Internasjonale Misjonskonferansen i 1950 ”utvida ” den opprinnelige misjonsforståinga - uttrykt i begrepa kerygma (bodskap) og koinonia (fellesskap)- til og å gjelda eit tredje , nemleg diakonia (teneste) .

3.3.2 Diakonisynet i Verdidokumentet

Når Verdidokumentet vektlegg tenaraspektet i arbeidet for å realisera hovedmålet , framhevar organisasjonen derved diakoniens betydning .

I dette studiet er det av interesse i kor stor grad informantane erfarte å møta en *tjenende kirke* i den vanskelege livssituasjonen dei befann seg i.

Sjømannsmisjonen sitt ”konstante” hovedmål : *å fremme Guds rike* ,har etter sigande skjedd ved å forkynna Kristus i både i ord og handling (2,1) .At det ” sociale perspektiv” kontra evangelieforkynning ikkje har vore uproblematisk å forhalda seg til, kjem til uttrykk i eit foredrag av ein sjømannsprest 1925: ”Kunde vi legge en del av våre sociale gjøremål som mer og mer melder sig når vi på beste måte skal avhjelpe våre sjøfolk, på andre skuldre, kunde vi mere koncentrere arbeidet om det som ligger vårt hjerte nærmest,den kristelige hovedoppgave”. (Wasberg 1964:62).

Eit interessant spørsmål ville vera å spora opp motivasjonen og det eigentlege utgangspunkt for det tydelege sosiale engasjement som så mange norske sjøfolk har nytt godt av - både i og utanfor kyrkjehuset, ikkje minst ”ombord”.

Denne oppgåva si avgrensing gjer det uråd å besvara dette, men enten Guds rike vart fremja ”i tilknytning til” sosialt arbeid, eller ”på grunn av ”det sosiale engasjement”, har hovedsaka vore – når ein legg dette studiets definisjon til grunn - at mennesker fekk erfara å møta Guds rike som frelsens og forløsningens ”sted”, og få del i ”Guds spesielle nærvær i Jesus til menneskers frelse.”

Ein vil kunna meina at ei av utfordringane for *en tjenende kirke* er å kombinera det åndelege og praktiske på ein slik måte at menneske i vanskeleg livssituasjonar får får hjelp til *å forstå sine liv i lys av evangeliet om Jesus Kristus (pkt 4)*.

” Når Guds rike er kommet nær, særlig for fattige, forkomne og forfulgte, er dette godt nyt ” (Nordstokke 1999:35).

Då dei fyrste diakonane vart vigsla til teneste i Sjømannsmisjonen i 1996,så var det ein milepel og det vart uttrykt glede frå fleire hald. Diakonhjemmet sin representant konkluderte med at : ”Sjømannsmisjonen har alltid vert diakonal i gavnet. Nå også i navnet ”. Er dette kanskje ein vesentleg grunn for at at organisasjonen ikkje tildligare

har veklagt diakontenesta , at den allmenne diakoni har vore praktisert og fungert heile vegen ? Historisk materiale påpeikar Sjømannskyrkja sin omsorgsprofil der ”håndens og åndens gjerning skulle følges ad ” like sjølvsagt som det å vera kyrkje.

Nattverd - ei av diakonen sine oppgåver under Sjømannskyrkja si gudsteneste i Den katolske kyrkja, Arguineguin, Gran Canaria.

Ein har grunn for å meina at når organisasjonen no tilset og vigslar diakonar, så er det mellom anna på bakgrunn av at den spesielle diakonitenesta blir vurdert som vesentleg i *en tjenende kyrkje*, også i arbeidet for å styrkja og byggja ut den allmenne diakonitenesta, for slik å gi mot til *engasjement* (pkt 4.1).

Ved å framheva *enkeltmennskets uendelige verdi og unike verdighet* (pkt. 4.2) , vil ein kunna meina at Verdidokumentet uttrykkjer eit diakonalt menneskesyn som inneber at i Sjømannskyrkja i sine samanhengar er alle like verdsett.

”Diakonien forstår nemlig og mennesket ut frå kategorier som likhet,likeverd og gjensidig tilhørighet i et forpliktende fellesskap. Likhetstanken fastholder likeverdet når ulikheter oppstår.Hjelperen tilhører ikke en annen kategori enn den som hjelpes.”
(Nordstokke 1994: 23).Dette studiets avgrensing tillet ikkje å gå inn på ulike diakonisyn og teologiske utgangspunkt for diakoniens rolle og funksjon.

På bakgrunn av det som her er framheva av Sjømannskyrkja sine diakonale kjenneteikn, vil ein kunna meina at Verdidokumentet uttrykkjer eit diakonisyn som ser alle sider ved menneskelivet som ei utfordring for diakonien og gjenstand for dens teneste. Informantanalysen vil kunna syna ein tendens når det gjeld måten Verdidokumentets diakonisynet kom til uttrykk i praksis sett utfrå Sjømannskyrkja sin intensjon om å vera *en tjenende kirke i verdens hverdag*.

4.0 Metode

Analysematerialet i denne oppgåva er innhenta ved intervju med informantar som har erfaring med Sjømannskyrkja i ein kritisk situasjon i livet. Empirisk kunnskap byggjer på erfaring og svarmaterialet som føreligg på bakgrunn av intervjuguiden sine

4.1 Kvalitativ metode

Det metodiske spørsmål dreier seg om hvordan forskeren undersøker de ting som hun mener det kan og skal oppnås vite om.”(Bransholm Pedersen / Drewes Nielsen 2001:27). Føregåande kapittel tilkjennegav interesseområde og bakgrunn for studiet som,metodevalet vil eg begrunna nedanfor. Eg har brukt relativt få primærinformantar som har erfart å møta Sjømannskyrkja i krise og vil ein kunna sei at studiet er djuptgåande og utforskande - Av omsyn til studiets karakter vil det vera føremålstenleg å nytta kvalitativ metode.

”Karakteristisk for kvalitativ forskning er å søke en forståelse av virkeligheten som er basert på hvordan de som studeres forstår sin livssituasjon .” (Thaagard 2007:16)

Ein vil ikkje på langt nær kunna trekkja ein fullstendig og opplagt konklusjon av forskingsmaterialet,men studiet kan peika på ein tendens i kor stor grad ”virkeligheten” etterlet seg erfart oppleving av truverdig medmenneskeleg omsorg, og materialet vil kunna bidra til forståing av korleis menneske i nød helst vil bli ivaretatt.

Ein vil kunna meina at problemstillinga finn gjennkjenning hjå tilsette i organisasjonen som aktuell og relevant kunnskap av overføringsverdi - eit av kriteria og krava til kvalitativ forsking .”I kvalitative forskningsprosesser nedtegner forskeren sine observasjoner i form av felt - eller observasjons notater - nettopp tekster som er grunnlag for videre analyse” (Repstad 1998:13). I denne oppgåve er teksten både eit sentralt uttrykk og arbeidsmateriale der informantane sine reaksjonsmåtar og handlingar

vert uttrykt primært i intervju men naturleg nok - og ved observasjon som føreset forståing og empati. Denne oppgåva vil kunna definerast innan det hermeneutiske forskingsfelt. ”Hermenetikken fremhever betydningen av å fortolke folks handlinger gjennom å fokusere på et dypere meningsinnhold enn det som er umiddelbart innlysende” (Thaagard 2002:37).

Det hermeneutiske prinsipp er benytta i den hensikta å løfta fram dette djupare innhaldet og samstundes vera bevisst på at i fortolkinga av meiningsinnhaldet vil mi forforståing til materialet og den kontekst eg står vera av betydning.

Eit vesentleg føremål for dette studiet er å kunna tilføra meir kunnskap om Sjømannskyrkja sin funksjon og yteevne i møte med mennesker i utsette og vanskelege livssituasjonar. Av erfaringane den kriseramma gjorde, vil ein kunna utleda djupare forståing for møtets kvalitet, korleis den kriseramma vart ivaretaken, og studiet vil kunna bidra med innsyn i kva som ligg til grunn for dei positive og negative erfaringane. Denne metode og prinsipp inneber og risiko for å måtta ta inn ”område” som ikkje er etterspurt i intervjuguiden, det vil i særleg grad vera aktuelt viss informantane ”samstemmig” kjem opp med nye problemstillingar.

Det er imidlertid problematisk å etterprøva kvalitative studie, fordi fortolkinga er prega av subjektivitet, det gjeld både informant og forskar.

Intervjumaterialet skal analyserast med utgangspunkt i problemstillinga og i lys av Verdidokumentet, som eg tek utgangspunkt i, mellom anna fordi oppgåva då sannsynlegvis vil ha overføringsverdi og det ser eg som positivt at studiet kjem til nytte. Verdidokumentet er organisasjonen si veiledning og ”bruksanvisning” i korleis tenesta for nordmenn i utlandet skal utførast generelt, og i møte med mennesker i nød spesielt når ein skal skapa *gode møte* med *en tjenende og medvandrende kirke*.

4.2 Semistrukturert informantintervju

I denne oppgåva anser eg ansikt – til – ansiktintervju å vera best eigna fordi denne intervjuasjonen mogeleggjer observasjon og direkte kontakt mellom informant og intervjuar. Tema vil vera krevande for informantane fordi intervjuguiden reiser spørsmål av kjenslemessig karakter som konfronterar informantane med erfaringar det framleis kan vera tungt å forhalda seg til. Av den grunn kan det og vera nødvendig å

omstrukturera underveis i intervju situasjonen ,og la informantane bruka den tid dei har behov for til å gje så nøyaktige svar som råd, samt til å utdjupa informasjonane. Det vart lagt vinn på å skapa ein trygg atmosfære slik at dei også kjende seg i stand til å bringa inn andre perspektiv og nye innfallsinklar til tema for på den måten å tilføre mest mogeleg presis informasjon . Informantintervjua vil utgjera analysematerialet og sannhetsgehalten vil difor vera av stor betydning.

Om semistrukturert informantintervju kan det seiast at “ It has a sequence of themes to be covered, as well as suggested questions . Yet, at the same time, there is openness to changes of sequences and forms of questions in order to follow up the answers given (Kvale 1997:124).“

Det vil vera uråd for informantane å rekonstruera handlingsforløp og erfaringar korrekt , og - uavhengig av tema - vil alltid fortida bli gjenkalla og gjenfortalt av informantane - ” -gjennom et filter av begreper og tenkemåter ” (Repstad 1998:79).

Denne kjennsgjerning vil medføra – også for mine intervju – at nye ”mönster” vil kunna koma til syne på bakgrunn av at informantane sine uttalelsar har avdekkta område og tema som opprinnleig ikkje var etterspurde. Det vil kunna ”berika” analysematerialet at faktorar som særprega den einskilde sin situasjon gjev nye innfallsinklar og perspektiv på problemstillinga. Ein annan faktor som spelar inn er at den einskilde informantens føresetnader til å belysa tema varierar; ikkje alle kan svara på alt. Kvalitativt forskingsintervju har islett av samtale mellom forsker og informant,og det har vore gitt rom for utdjuping og omprioritet rekkefylgje av spørsmåla. har fått sjanse til å vidareføra eit tema i intervjuguiden når dei har hatt behov for det.

Under bearbeiding av intervjuua vart det avdekkta *ei* samanfallande forutforståing hos informantane som gjekk ut på forutinntatt oppfatning av Sjømannskyrkja. Den besto i ei blanding av ”goodwill” til organisasjonen og oppfatning av at i ei Sjømannskyrkje var det rauhet, varme og fellesskap – Denne forutforståinga hadde dei på tross av at ingen av dei hadde vore i direkte kontakt med Sjømannskyrkja før den aktuelle krisesituasjonen oppsto.

Eitt av intervjuua vart gjort pr. telefon på grunn av lang avstand.Alle informantane samtykka til bruk av bandopptakar i intervju situasjonen slikat intervjuematerialet kunne overførast til tekst,og det hadde betydning i arbeidet med intervjuanalysen.

Det ligg føre 7 informantintervju etter vedlagte intervjuguide som vert analysert i forhold til problemstillinga og i lys av Verdidokumentet.

4.2.1 Intervjuguiden

Spørsmålsstillinga som intervjuguiden reiser tek utgangspunkt i problemstillinga i den hensikt å innhenta informasjon som kan belysa korleis informantane møtte Sjømannskyrkja i krise. Eg starta med ei relativt brei problemstilling; Sjømannskyrkja i møte med menneske i utsette og vanskelege livssituasjonar. Denne problemstilinga vart etterkvart naudsynt å avgrensa(sjå problemstillinga innleiingsvis).

Ei av årsakene- som ein vel må forventa i det semistrukturerete informantintervju - at eg gjennom svarmaterialet fekk informasjon som bidrog til tema som intervjuguiden ikkje direkte var ute etter i utgangspunktet.

4.2.2 Kriterie for utval av respondentar

Primærinformantane er velde ut med det føremål å få størst mogeleg variasjon i alder, kjønn,sosial bakgrunn og årsak til kontaktetablering. Det var ein føresetnad fordi eg ynskte å ha eit variert forskingsmateriale i den grad det er mogeleg i eit avgrensa kvalitatittiv studie. Grunnen er for det fyrste at dei som kontaktar Sjømannskyrkja i ein vanskeleg livssituasjon ikkje kan beteiknast som ei einsarta gruppe.

Dessutan vil eg belysa korleis personar som hadde kontakt med organisasjonen i ein kritisk periode 7-8 år attende i tid, i dag vurderar den hjelpa dei fekk i møte med Sjømannskyrkja. Dersom kontakten fekk konsekvensar på det trusmessige plan slik at primærinformantane opplevde eit *fellesskap som gir tilhørighet med Gud og andre menneske (pkt. 4.2)*, kva vil dei i ettertid framheva som vesentlege årsaker? Det er og eit tema i intervjuguiden som dreiar seg om trushistorie og det vil difor vera av interesse å etterspørja i kor stor grad informantane fekk *hjelp til å leve og mot til å tro*,og i ettertid-

4.2.3 Datainnsamlingsmetode.

Eg velde å bruka 7 informantar, både på bakgrunn av metodens krav til djuptgåande analyse, og for at datamaterialet - som må definerast til å vera djuptgåande og personleg tung karakter- skulle vera overkommeleg å analysera. Informantane samtykka til lydbandopptak .Framgangsmåten og studiet er godkjent av NSD (sjå vedlegg 4).

4.3 Forskar sine utfordringar

” Sentralt i tilknytning til fortolkningens plass i den kvalitative teksten er grunnlaget for forskerens tolknings, og den betydning forskerens forståelse kan ha for tolkning av teksten” (Thaagard 2006:21).

4.3.1 På innsida

I empirisk og kvalitativ forsking er forskaren sin posisjon i høve til det tema som vert studert av vesentleg betydning , enten ein står på utsida, på avstand eller befinn seg i nær tilknytning til miljøet. Mitt utgangspunkt inneber ein opplagt posisjon innanfor det miljøet forskinga relaterar seg til, og det vil farga analysen og tolkinga av informantintervjuia . Uansett om kjennskap til tema vert vurdert som ein styrke eller svakhet for oppgåva - eller begge delar - er det naudsynt å ha klart for seg at forståinga påverkar teksttolkinga og konklusjonane. Tekst og verkelegheit er tett samanvove og tolkinga vil alltid skje på bakgrunn av personleg ståstad og eigne erfaringar.Det inneber for det fyrste ei fare for at nyansar i forskingsmaterialet vert oversett,og dessutan å trekkja konklusjonar som har basis i forutforståinga, ut av svarmaterialet..

4.3.2 Tilhøvet mellom informant og forskar

”Forskerens subjektivitet som betydende for forskningsprosessen og forskningsresultatet, er velkendt og i vid udstrækning anerkendt som en viktig ”faktor ” i vidensproduksjon (Brandsholm Pedersen/ Drewes Nielsen 2001: 250).

Det faktum at nokre av primærinformantane hadde møtt intervjuar i den kontekst intervjuet dreia seg om; som ein del av Sjømannskyrkja i ein utsett livssituasjon, ville kunna få den konsekvens at det vart vanskeleg å distansera seg.

Viktigheten av å forhalda seg til intervjuar som del av eit forskingsprosjekt vart difor vektlagt.Eit ”tiltak” for å skapa avstand til forskingsmaterialet og anonymisera informantane,er dei namngitt i alfabetisk rekjkjefylge.

Eit ”tiltak” for å gjere informasjonen så korrekt som mogeleg, var å oppretthalda distanse mellom forskar og informant. Dei vart difor oppmoda om å forhalda seg til intervjuar som intervjuar, og til sine svar som informasjon i eit forskingsprosjekt, og ikkje som ein samtale av personleg karakter. Min intensjon er for det fyrste å få kunnskap om kva behov primærinformantane la til grunn for å oppsøkjer

Sjømannskyrkje og korleis informantane opplevde at Sjømannskyrkja imøtekom desse i forhold til kva dei hadde forventningar om. Vil informantmaterialet gje opplysningar som peikar i retning av at Sjømannskyrkja ”utnytta” sin hjelparolle til misjoneringe siktet mål , eller opplevde dei at det motsatte var tilfelle slik at den kyrkjelege profilen eigentleg var for lite framtredande og organisasjonens hovudmålet - *å fremme Guds rike* blei heilt nedtona?

Framstår sjømannskyrjearbeideren i for stor grad som kaffiskjenkar og vaffelsteikar som i liten grad profilerar den kristne bodskapen og ikkje eingong ”nyttar høvet” når sjansen var der ? Eller var det motsatt? Og sist, men ikkje minst: finn ein belegg for å tru at dei gjennom hjelpa dei mottok fekk eit glimt av vår eigentlege oppdragsgjevar, Meistaren sjølv? Vil det i informantanalysen vera funn som tyder på at Sjømannskyrkja verkeleg var med på eit veiryddingsprosjekt som braut stengsler ned slik at Guds rike kom nær og vart gjort tilgjengeleg?.

5.0 Kriseteori

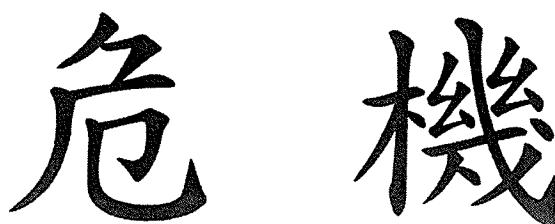
Del 2 er oppgåvas teoretiske del .Imidlertid finn eg det mest formålstenleg å omtala kriseteori i denne delen av oppgåva med fylgjande grunngjeving: først og fremst fordi dette er ein del av mitt bakgrunnsmaterialet som pregar mi forståing og har konsekvens både når det gjeld føresetnader for å forstå informantane sin situasjon, og for mitt møte med informantane sine beretningar. Det vil dessutan ha innverknad på korleis analysematerialet blir forstått og tolka.

Sjømannskyrkja har et helhetskirkelig tilbud som omfatter beredskap og krisehåndtering (pkt.5.1), med andre ord eit diakonalt føretak til beste for dei som dette studiet har fokus på: mennesker i utsette og vanskelege livssituasjoner. Begrepet krise har fått innpass i dagleglivet og er i allmenn bruk. I møte med motgang, problem og utfordringar vi ikkje umiddelbart ser løysing på, vert ordet krise ofte nytta for å uttrykkja frustrasjon og rådløyse. Den eigentlege tyding av ordet er avgjerande vendepunkt, skjebnesvanger endring eller brått omskifte, etter det greske ordet krisis. Ei krise som oppstår når ei ytre hending verkar slik at eit individ opplever seg alvorleg trua, definerar vi som traumatisk⁵ I løpet av eit livsløp vil dei fleste møta hendingar som overgår eit menneske si toleransegrense fordi tidlegare livserfaringar og meistringsstrategiar ikkje fungerar.

⁵ Gresk - Trauma tyder skade, sår

Påkjenningane vert rett og slett for store i den aktuelle situasjonen som ein då ikkje taklar, og det kan medføra ei psykisk krise. I psykoanalytisk forskning vert uttrykket ”average expectable environment ”(forventet gjennomsnittsmiljø) nytta for å yttrykkja kva påkjenninger eit normalt menneske kan rekna med å utsetjast for. Dei uventa livssituasjonane av utfordrande karakter som ligg utenfor dette vil kunna utløysa det vi kaller for traumatiske kriser. ”Det er for det første viktig å vite hva som er den utløsende situasjon. De livssituasjoner som kan utløse en krisetilstand kan være av to typer selv om de i praksis ofte glir i ett ” (Cullberg 1997:14).

Det er vanleg å skilja mellom livskriser og traumatiske kriser. Skifte av daglegrlivets jamne og vanlege tilvære som inneber ei form for endring ein ikkje tidlegare har opplevd, til dømes å bli pensjonist, føda barn, gå ut i arbeidslivet, bli student, ta fatt på ein ny jobb, kan for sume syna seg å verta for stor påkjenning. Det mangfall av livsrøynsle som har verka inn og forma einskildmennesket slik det no eingong framstår, er samansette, komplekse og særeigne. Påkjenningar som ikkje skapar vanskar eller byr på problem for den eine kan for andre opplevast som uoverkommelege. Faktorar som generelle livsvilkår , relasjonssamanhang, allmentilstand, tid og stad har sitt å seia om ei ytre hending syner seg å verta ” dråpen som får begeret til å flyta over ”, for å uttrykkja det biletleg. Det er av vesentleg betydning at den som skal kunna bidra til eventuell støtte og hjelp har kjennskap til livssoga for om mogeleg bringa opp i dagen årsakssamanhangar og tidlegare hendingar som ligg til gunn for dei sterke reaksjonane, som har medført ei livskrise. I dette forskingsmaterialet har krisas utløysande faktor bakgrunn i tapsoppleving ved dødsfall relatert til sjukdom, ulukke og naturkatastrofe. I det kinesiske språket er krise samansett dei to teikna fare og øyeblikk.

Danger

A Moment

The real meaning of Crisis in Chinese means “a moment of danger”, not “danger + opportunity”. Although “機” is part of “機

Krisetilstanden er synleggjort som et ”øyeblikks fare” ved at eit menneske står på kanten av stupet - i sanning ein kritisk situasjon – men der vendepunktet framleis er ein reell mulighet.

Ein av informantane uttrykkjer seg slik:

”Jeg opplevde at jeg var ” helt ute på planken ” da jeg oppsøkte Sjømannskirka.

”En blir takknemlig. Jeg vet hva jeg skal holde fast i. Og dere hjelpe meg hjem- ”

(Britt)

Ein vesentleg faktor i ein krisesituasjon og i krisa sitt vidare forløp har samanheng med kva sosialt nettverk og profesjonell hjelp dei kriseramma har tilgang til.

”An element in recovery from traumatic events is the social support system to which people have access. The effect of his support depends on what is necessary given to circumstances of the event, the resources of the people needing help, and how the support is offered”(Calhoun/Tedeschi 1995:93).

Min erfaringsbaserte kunnskap i møte med mennesker i ein krisesituasjon tilseier at dei kriseramma ikkje maktar å verbalisera sine behov, men at det å stå sammen med dei er av størst betydning.

Intervjuguiden reiser spørsmål tilknytta informantane si trushistorie og etterspør korleis dei erfarte å bli møtt på det åndelege plan, og dessutan om spørsmål tilknytta denne hendinga medførte endring på det trusmessige plan.

I den vanskelege livssituasjonen syntet seg det at: ” Når etablerade og vanemessiga løsningar inte lengre kan bibringa signifikansens mål, søker människan en rekonstruktion av vegen til detta mål”(Geels / Wikstrøm 2006:375).

Mennesker i sorg og krise stillar som oftast – dette studiets informantar innbefatta - fylgjande spørsmål: Kvifor skulle dette henda meg, og kva er meiningsa?

Det faktum at dei nære relasjonar som ”ramme” ikkje er tilgjengelege for den kriseramma i utlandet, medfører at Sjømannskyrkja fekk ein fleirsidig funksjon for informantane: den var både erstatningsnettverk og ”nödhavn”. I og med at den kyrkjelege kontekst vart deira ”base”, hadde informantane tilgjengelege ressursar dei kunne benytta som sannsynlegvis bidrog til at dei meir naturleg kunne stilla spørsmål av eksistensiell og trusmessig karakter.

”I religionen ligger både ett møte med det heliga, och ett søkerende etter signifikans ”
(Geels / Wikstrøm 2006:362).

I forsking er ordet *coping* brukt som uttrykk for korleis kriseramma vil kunna møte ein vanskeleg livssituasjon når det dreiar seg om ”orienteringssystemet” beståande av: - ”vanar, vurderingar, relasjonar, overgripande forestillingar og personlegdom som utgjer enten ressursar eller byrder i copingprosessen” (Geels / Wikstrøm 2006:365).

For dette studiets informantar var det positivt – for dei som hadde mulighet for å kunna delta i noko som ”gav mening” - etter kvart å bistå andre som kom i liknande situasjonar, eit aspekt som analysematerialet vil bidra med informasjon om.

6.0 Sjømannskyrkja i møte med mennesker i nød.

Analyse av informantintervju.

Tidligare i oppgåva er det gjort greie for kriterie som ligg til grunn for utvelging av informantane i dette studiet. I den hensikt å ha eit truverdig forskingsmateriale, har eg vektlagt å bruka informantar med variert bakgrunn. Begrunnelsen må sjåast på bakgrunn av den kjennsgjerning at nordmenn som møter Sjømannskyrkja i ein vanskeleg livssituasjon ikkje kan definerast som ei homogen gruppe.

Den kriseutløysande faktor og krisas forløp vil vera av forskjellig årsak og verknad : ein informant som erfarte å møta Sjømannskyrkja under tsunamien i Thailand har ein heilt anna ståstad enn den som møter Sjømannskyrkja på grunn av vanskelege familielasjonar. Trass i ulik bakgrunn vart kontakten med Sjømannskyrkja etablert i ein situasjon der tilstanden bar preg av handlingslamma rådløyse og fortviling.

Analysematerialet vil kunna stadfesta eller avkrefta om intensjonane i Verdidokumentet var sannferdige for primærinformantane i den utsette livssituasjon dei befann seg i.

I intervjuguiden er det sett søkelys på både kva forventningar og kva type behov informantane møtte Sjømannskyrkja med. Informantintervjua vert analysert i lys av dei mest relevante målformuleringane i Verdidokumentet, i den hensikt å etterspørja eventuelt samsvar mellom teori og praksis.

Korleis framsto Sjømannskyrkja som *en tjenende kirke (pkt.3)* for nordmenn i vanskelege livssituasjonar som av ulike årsaker ”*oppholder seg i utlandet for kortere eller lengre tid*” (*pkt.2*)

6.1 Kontaktetablering

I denne delen av oppgåva vert informantane presentert på bakgrunn av deira faktiske situasjon då kontakten med Sjømannskyrkja vart etablert, og det vil framgå på kva bakgrunn og grunngjeving dei møtte Sjømannskyrkja. Felles utgangspunkt var at livssituasjonen var for vanskeleg til å meistra på eiga hand og slik sett var dei henvist til å ta imot hjelp frå andre.

Intervjugiden set fokus på å etterspørja kva Sjømannskyrkja faktisk bidrog med av profesjonell og relevant omsorg, og dessutan korleis dei vart møtt av *en tjenende kirke i verdens hverdag (pkt.3)*.

”Det grunnleggende behov for omsorg fra andre kan bli innfridd av disse andre - eller kan ikke bli det. En ting er å trenge andres omsorg; en annen ting er om behovet faktisk blei møtt, om personen virkelig blir sett i sin sårbarhet. Det finnes ingen garanti for at dette er tilfelle ”(Henriksen / Vetlesen 2006:76).

Om alle blir møtt utfrå dei intensjonane Verdidokumentet legg opp til, er truleg urealistisk å anta - statistikken syner relativt stor stigning i registrerte sosialsaker der Sjømannskyrkja var involvert - frå 738 til 1055 i tidsrommet 2001 til 2006, og pågangen er særleg tydeleg i Thailand og Spania.

For informantane sitt vedkomande hadde utanlandsopphaldet samanheng med ferie i to av tilfella, to av dei var fastbuande, og tre var utanlands av helsemessige årsaker.

Dei fortel fylgjande om kontaktetableringa, i alfabetisk rekjkjefylgje :

”Og da, der i en korridor, da såg jeg det norske flagget –
midt oppi dette kaoset var det at Sjømannspresten kom imot meg,
og bare tok tak i meg ” (Anne)

” Gjennom venninna til datra mi fikk jeg vite om at hennes mor hadde fått hjelp av
Sjømannskirken i en veldig vanskelig situasjon.
Da hun såg hvor vanskelig jeg hadde det – jeg visste jo ikke hvor jeg skulle begynne -
foreslo hun det. Gå til Sjømannskirken, der får du hjelp ” (Brita).

"Ei dame som kjende til oss kontakta Sjømannspresten og informerte om vår situasjon. Han kom og besøkte oss på dette spesialsjukehuset der vi var til undersøking med den alvorleg sjuke dotra vår. Vi ville finna ut om det var mogeleg å få hjelp"

(Camilla og Daniel).

"Ja det var fra den norske legen jeg fikk vite at jeg kunne få komme i Sjømannskirken - Jeg hadde hørt at de kunne hjelpe til med ting og tang, men det var ikke sånn at jeg tenkte noe over det " (Elisabeth).

*"Kona mi sende mail til Sjømannskyrkja, for å forhøyra seg om hjelp til å skaffa bolig. Ho var svært alvorleg sjuk - oppgitt her i landet- og ville reisa bort for å få behandling
Ja vi reiste jo alle fire" (Frank) .*

"Eg hadde akkurat for få timer sidan mista min beste kamerat. Det var på stranda, heilt uventa. Han drukna og eg fekk nok sjokk. Fyrste møtet fann stad på hotellrommet. Eg var heilt i villreie, politiet hadde akkurat gått." (Gard)

På bakgrunn av krisebegrepets definisjon, vil ein kunna plassera krisa sitt forløp og informantane sin utsette livssituasjon innan følgjande kategoriar:

Skjebnesvanger endring, avgjerande vendepunkt og brått omskifte.

Sjømannskyrkja er ikkje åleine om å ha sett verdien av kyrkja sin medvandrarfunksjonen. Kirkemøtet i 1999 seier følgjande i ressursdokumentet:
"I det 21. århundre vil det særlig spørres etter evnen til å se, tydeliggjøre, påminne, gå sammen med og rekke ut en hånd når det trengs. Medvandrermisjon betyr å stille seg ved siden av, ikke over."

6.2 Behov

Aanalysen avslørte samanfallande informasjon når det gjaldt informantane si framheving av nærvær som ein viktig faktor for i å skapa trygghet i krisesituasjonen. Verdidokumentet vektlegg og dette behovet (*pkt 4.2*).

6.2.1 Tryggleik

Vi tror at landsmenn i utlendighet har behov for trygghet (pkt 4,2)

"Det var det med tryggheit, då. Det å få ein som kunne tala vår sak, det var eit ganske nødvendig behov, å få tryggheten hans (Sjømannspresten), det dreia seg om praktiske behov, å få ein stad å bu. Det var det største behovet." (Danilel)

"Det var den tryggeste plassen jeg kunne gå, tenkte jeg.

Det var behovet for å bli trodd" (Brita)

"Ja behovet var jo stort, når ho bestemte seg for å gå for den behandlinga , så va det jo masse problem, kossen alt skulle ordnast økonomisk, va no det verste Alt var usikkert- "(Frank)

"Sjømannskyrkja gjorde akkurat til fulle det eg hadde bruk for.

Eg fekk ei tryggheit. Eg visste jo kven de var då de kom, og då var det trygt i seg sjølv.Og så var det berre det å ha nokon attmed meg- at de kom så fort og ordna det som skulle gjerast, for det var heilt nødvendig. Eg makta liksom ingenting.Eg hadde behov for å få hjelp til å koma gjennom den rystande opplevinga" (Gard)

6.2.2 Forståing

V som "Ett centralt andligt behov er menniskans behov av førståelse." (Ericsson 1998:33). Viktigheten av å bli forstått i krisesituasjonen vert påpeika av fleire informantar:

"Jeg husker at da jeg kom var jeg først og fremst redd..

Det var så skremmende å ta det skrittet.

Så jeg gikk ut på dypt vann og håpet at jeg skulle bli forstått." (Brita)t

I sitatet nedanfor uttrykkjer Elisabeth både behov for forståing og veiledning:

"Jeg trodde nok jeg kunne få hjelp hos deg, men jeg visste jo ikke selv hva jeg ville. Jeg trengete noen å prate med utenom de jeg var sammen med , som kunne fortelle hva jeg kunne eller burde gjøre , for jeg visste ikke hva jeg kunne gjøre i det hele tatt.

- min verste trussel var at jeg fremdeles skulle gå rundt å drive på senteret her om fem år - Jeg begynte jo i Videregående her nede, bare fordi jeg ville bli kjent med noen, så var det en som hadde trekt seg, så fikk jeg den plassen, men jeg slutta jo da”
(Elisabeth)

I fellesskap beslutta informanten og Sjømannskyrkja å søkja om skuleplass i heimkommunen, men oppbrot og ansvar vart for tungt. No - tre år seinare seier ho:

“Jeg husker jeg ikke visste hvordan det skulle fungere og sånn, og så var det det med Studielån. Det var nok det jeg syntes var mest skummelt.”

Gard hadde vore vitne til uluka som medførte at kameraten uvita og omkom ved drukning.

“Mitt største behov var no at det måtte koma nokon der som forstod meg, og som kunne sei kva eg skulle gje, for eg var heilt skjelven og kunne ikkje greia nesten å skriva under papira politiet hadde med.

Dei forsto jo ikkje kva eg sa. Så du kan trygt sei at eg var i nød” (Gard).

Det er tidligare i oppgåva(kap.3) for det første gjort greie for metodiske valg i forskingsprosessen, og dessutan vart eit vesentleg føremål med studiet definert som: å tilføra meir kunnskap om Sjømannskyrkja sin funksjon og yteevne i møte med mennesker i vanskelege livssituasjoner.

I oppgåva sitt metodekapitte har eg begrunna dei metodiske valg, likeeins vert tilhøvet mellom forskar og informant påpeika, for det første den kjennsgjerning at forskarens subjektivitet og forståing har innverknad på forskingsprosessen. Dessutan vart oppgåva definert innan det hermeneutiske forskingsfelt, som føreset å løfta fram eit djupare meiningsinnhald enn det som umiddelbart virkar innlysande i analyse og teksttolking av materialet –informantintervjuet- som ligg til grunn (det hermeneutiske prinsipp).

Det faktum at forskar si forståing pregar fortolkninga medførar subjektivitet- sjølv om det er lagt vekt på å utfylla analysen med opplysande kommentarar, må ein nok sei at dei er av fortolkande karakter.

I analysen er det vidare vektlagt at funna i intervjuanalysen så direkte som mogeleg formidla informantane sine erfaringar i møte med en *oppsokeende, tjenende og medvandrende kirke*(pkt. 4.2)

Problemstillinga reiser spørsmål tilknytta det trusmessige aspekt og intervjuguiden har hatt som føremål å innhenta informasjon som vil kunna bidra til kunnskap om informantane som møtte Sjømannskyrkja i krise vart ”påverka” av hovedmål og om ein vil kunna seia at medvandringa gav *mot til tro, håp og engasjement*(pkt. 4.1) .

Dei spørsmålsstillingar som er omtala her vil det vera vesentleg å avsløra i dette kapitlet. Aanalysen presenterar informantane sine erfaringar tematisk med Verdidokumentet sine målsetjingar som utgangspunkt. Eg vurderte to alternative presentasjonsformer:enten å la kvar einskild informant sin historie bli belyst i tur og orden kvar for seg, eller å ta utgangspunkt i relevante formuleringar i Verdidokumentet og strukturera informasjon på denne bakgrunn. Det vil vera føremoner og ulemper ved begge desse presentasjonsformene. Eg føretrekker det siste alternativ på bakgrunn av informantintervjua skulle belysast med Verdidokumentet som utgangspunkt. Eg vurderar dessutan ein tematisk struktur til å gje best oversikt over informantinformasjonen – der den er samanfallande og der erfaringane er ulike Svarmaterialet er altså tematisk strukturert i avsnitt som tek utgangspunkt i relevante diakonale formuleringar frå Verdidokumentet.

Denne presentasjonsmåten er prioritert, også på den bakgrunn at informantene skal koma til ordet på eigne premissar - av respekt for deira erfaringar.

Målsetjinga er å synleggjera den utsette livssituasjonen informantane var i då kontakten med Sjømannskyrkja vart etablert. Eg prioriterte å vektleggja at informantane sine uttalelsar i størst mogeleg grad skal tala for seg. Eg vil i avslutningskapitlet drøfta og gje ei tolking av dei funn som belysar problemstillinga utfra svarmaterialet som føreligg. På bakgrunn av det som her er sagt vil det framgå at tilnærminga i hovudsak er deskriptiv, slik tilfelle ofte er i kvalitativ forsking(Thaagard 2006:171).

6.3 I møte med

Sjømannskyrkja ynskjer ”Velkommen hjemom” til dei 49 enhetane verden rundt, og årleg møter 700.000 mennesker Sjømannskyrkja som kulturell, sosial og kyrkjeleg møtested.

Verdidokumentet vektlegg å *møta* alle mennesker - uansett kva livssituasjon dei befinn seg i – utfrå trua på at *alle er skapt i Guds bilde med en uendelig verdi og ein verdigheit*(pkt.4.2) I alle *møte* skal desse to forhold stå sentralt: *menneskets uttalte og uuttalte behov.*(pkt.5.1) og :*Sjømannskirken ønsker å skape gode møter med mennesker både i og utenfor våre kirkehus* (pkt.4)

I det følgjande vil eg definera begrepet *gode møte* på bakgrunn av dei kriterie som må liggja til grunn for at mennesker i vanskelege livssituasjonar skal oppleve kontakten med Sjømannskyrkja som *gode møte*. Til å belysa og utdjupa kva føresetnader Verdidokumente legg til grunn for *gode møte*, har fleire i organisasjonen meddelt sitt syn, som sitatet nedanfor oppsummerar hovedessensen av:

"Det er en forutsetning at den vi møter kjenner seg vel i møtet - Sjømannskirken har ansvar for at den de møter skal kjenne seg respektert og verdsatt,slik vi utfra den kristne tro er likeverdige. – Det medfører at også jeg som person må kjenne meg vel. Da kan det bli et godt møte - et stikkord her er nærværskompetanse. Sett fra et teologi ståsted vil jeg spesielt fremheve et menneskesyn som tar utgangspunkt i Salme 24: Alt hører Herren til – Vi er likeverdige,vi som møtes. "

Denne uttalelsen vektlegg viktigheten av eit diakonalt menneskesyn som fastheld likeverdet sjølv i svært ulike situasjonar.

Verdidokumentet framhevar Sjømannskyrkja sitt ynskje om å ivareta mennesker i vanskelege livssituasjonart: - *landsmenn i utlandet skal kjenne glede ved å komme hjemom* (pkt.4.2) - og *Sjømannskirken kjennetegnes ved det gode håndtrykk og romslig gjestevennskap* –.

Informantane sine erfaringar frå møtet med Sjømannskyrkja i ein vanskeleg og utsatt livssituasjon, vert oppsummert i det følgjande:

*"Du blir ikke spurt, og du kan komme rett fra gaten uten inngangsbillett og blir tatt imot som den du er.
Du får aksept på at du har et menneskeverd.. "(Brita).*

*"Jeg syntes alltid det var koslige mennesker i Sjømannskirken,
også når den jeg skulle snakke med ikke var der og sånn." (Elisabeth)*

Nokre av informantane som møtte Sjømannskyrkja i ein vanskeleg livssituasjon, påpeikar viktigheten Verdidokumentet si formulering

å møte mennesker i visshet om at den enkelte alltid er mye mer enn det vi ser (pkt. 4.2)

*"Vi kom jo fra kaos til kaos, vi hadde ingenting og ,da jeg såg det norske flagget tenkte jeg at nå var jeg redda, nå får jeg informasjon.-
Vi var jo så uheldige at vi var der da tsunamien traff, alle andre kunne blitt utsatt for det samme - " (Anne.)*

Sjømannskyrkja møtte denne kriseramma informantet som samarbeidspartner i katastrofearbeidet. I dette fellesskapet vart den diakonale menneskeforståing der likhet og likeverd vart fastholdt slik at den som er i nød og den som er sett til å hjelpe ikkje tihøyrer forskjellige kategoriar.

I den vanskelege livssituasjonen – på sjukehus i utlandet - erfarte Daniel Sjømannskyrkja som en oppsökende kirke (pkt. 4.2)

"Me visste ikkje om at det var ei Sjømannskyrkje eller tenkte i alle fall ikke på det der og då"-

6.3.1 - hjelp til å leve

Ein annan informant tok steget inn i Sjømannskyrkja for fyrste gong saman med familien i desember 1999.

*"Eg var på ein måte med på lasset som ein god passasjer.
Det var ho som tok seg av alt det der med kontakt, eg tok meg av ungane.
-Ja, vårt fyrste møte- Eg kom i Goretexjakke, som dei fleste nordmenn,
med minstejenta på armen og kuffertane på slep "(Frank).*

Før Sjømannskyrkja var kontakta, hadde han hatt denne forutforståinga:

*"Eg trudde Sjømannskyrkja kunne hjelpe folk, at ho hjelpte deg når du var framand, at der gjekk det an å søkja hjelp med forskjellige ting.
Eg hadde alltid tenkt at Sjømannskyrkja var ein plass folk kunne søka til for å få hjelp viss dei hadde problem på nye plassar,
og vi hadde forestilt oss at der kunne vi søka hjelp."*

Forestillinga om at dei kunne søkja hjelp ”forskjellige ting”, uttrykkjer både eit behov og ei forventning til Sjømannskyrkja som - ved å koma informanten i møte og ta behovet på alvor- tok steget inn i eit omfattande prosjekt (*jfr. pkt. 5.1*). Familien sin kontakt med Sjømannskyrkja i den utsette og vanskelege livssituasjonen ”foregjekk” på alle nivå og vil kunna stå som illustrasjon på en *tjenende og medvandrende kyrkje* (*pkt. 4.2*), som tilbaud *fellesskap både med Gud og andre menneske* (*pkt. 4.2*)
Utsagnet nedanfor kan stå som ein bekreftelse på Sjømannskyrkja sitt gjestevenskap

”Du kunne jo koma katid du ville og det va alltid nokon å snakka med, vi hadde jo dagleg kontakt”-

”-gjestfriheten (hospitaliteten) innebærer en tilsvarende åpenhet for å ta imot nesten og lukke ham eller henne inne i det viktigste av alle fellesskap, nemlig bordfellesskapet” (Nordstokke 2002:66)

Denne informanten opplevde å bli ”lukka inn” – etter ei tid tok han steget frå kaffibordet til nattverdsmåltidet for fyrste gong, saman med familien:

*”Ja, nei eg hadde ikkje følt det at dette skulle eg før,
du vart jo nesten sett rart på viss du ikkje gjekk opp,
det blei liksom litt voldsomt, det ska jo ikkje vera sånn.”*

I dag, ti år seinare angrar han ikkje – om utgangspunktet seier han;

”Sjølv om alt var usikkert, og vi visste ingenting så blei det til at vi sopte alt saman og sa: vi drar. Det va jo masse problem- vi fekk jo kjempehjelp vi av Sjømannskirka i den fasen der.”

(Behandlinga i utlandet forlenga ektefellen si levetid med fire år. Ho døydde dagen etter at minstejenta byrja på skulen.)

Om tida etter dødsfallet seier han:

*"Ja , nei du har jo eit ansvar å ta her i livet, og det er jo klart og sånn er det jo det er jo verre for den som er åleine.
I mitt tilfelle hadde eg jo borna å ta meg av,
for det er ganske traumatisk når sånne ting skjer,
det er ganske brutale ting så viss du ikkje har noen å ta ansvar for,
så skjønna eg godt at det går nedenom og hjem for mange –
Ja, eg syns eigentleg det var ganske brutalt, å gå heim og leggja seg til å sova.
Du har eigentleg lyst til å fylgja med i ein sånn situasjon".*

Kva fylgjer har livserfaringa hatt for trua han fekk?

*"Eg er ikkje noe aktiv, det er eg ikkje, men eg tror-
Vi har jo kontakt framleis, og eg hadde aldri reist dit utan å gå inn i
Sjømannskirka, det hadde eg ikkje"*

Denne primærinformanten si erfaring med Sjømannskyrkja i krise er teke med for å belysa at *medvandring* i ein krisesituasjon kan bida til å - " restaurere mennesker til gudsfellesskap" og såleis *fremme Guds rike ved å være en tjenende kirke*(pkt.3) Ved eitt høve tilkjennegjev informanten at han hadde det vanskeleg , men tok ikkje risken på å be om "enda meir" hjelp:

*Det va den perioden ho låg med blodproppen, eg måtte ta meg avminstejent
Eg følte eg var i ei personleg krise – det var behov for meg begge plassar,
det var litt vanskeleg"*

6.3.2 ..mot til engasjement

"Vi kan se mennesket på forskjellig måte. Vi kan se mennesket som et objekt gjennom et øye som ikke er båret av en seende følelse - Vi kan se mennesket som en integitet gjennom et seende og deltagende øye"(Martinsen 2002:12).

Viktigheten av å bli sett med "et deltagende øye" i ein kaotisk situasjon, vert presisert nedanfor:

*" Det var medmenneskelighet,rett og slett.
At noen skulle se meg, ha tid til meg –*

*Livet var snudd opp ned – jeg hadde vert i desperasjon i to døgn
Den gode varmen fra øynene hennes var mitt første møte med Sjømannskirken”.*

Informanten påpeikar verdien av fellesskasbyggjande målretta arbeid:

*“Sjømannskirken gjorde noe sammen med de pårørende ,ikkessant-
Det hjalp så utrolig mye”*

Å bli sett ”med deltakende øye” av nokon som vidare kan *lytte til menneskers livserfaring* (pkt. 4.2) syner seg å vera ein grunnleggjande føresetnad dersom *gode møte* skal kunna medverka til å *gi mot til engasjement*(pkt. 4.1)

*“Etter hvert ble vi jo sett på som en ressurst, og ikke som et offer
Vi var jo ikke handlingslamma eller pasienter. ” (Anne).*

I tillegg til å bli sett presiserar informantane to faktorar av betydning dersom organisasjonen sitt *tilbud som omfatter beredskap og krisehåndtering* (pkt. 4.2), skal lukkast : tid og godt nærvær.Oppfylling av desse to faktorane medverka til at det *kan* koma noko positivt ut av ei krise.

”According to Scafer and Moos, the positive outcome are cathegorized as enchantments in social relationships, coping skills and understanding of self, others and principles of living” (Tedeschi & Calhoun 1995 : 78). - slik også desse informantane bekreftar:

“Gjennom den voldsomme erfaringa me fekk, kan vi vera med å hjelpa andre som kjem i liknande situasjonar, og forstå og vera den som kan hjelpa, slik sjømannspresten var i si tid for oss (Daniel)

“Jeg føler at jeg kan gi andre pårørende noe. Jeg har opplevd sorg, og jeg vet hva det vil si å miste noen. Jeg kan bruke min kompetanse som overlevende og pårørende til noe positivt”(Anne)

“Ja det var ein god følelse det at me kunne brukast – så fekk me noko anna å tenke på. Me blei vist tillit ” (Camilla)

Det faktum at dei, i den krisesituasjonen dei var i, vart sett og teke hand om medverka i nokre tilfelle til at dei etterkvart *hadde* "something to offer others". Tapsopplevelinga medførte endring på fleire område, både i "social relationships" – og av livskurs og prioriteringar:

"Jeg synes ikke ting er like artig - jeg synes ikke det er gøy å gå i selskap lenger på samme måte som kanskje tidligere.

Det er jo andre ting i livet som er viktig- "(Anne)

"Ja når du oppleve ting som me har gjort så blir jo ting som kanskje før ar vitig ,det blir jo ofte heilt uvesentleg.

Altså det som før var store ting, vert bagatellar i dag (Camilla)

Fleire tok fram eit "før og etter aspekt":

"Det blir jo på en måte et skille i livet, ikkessant, for det er jo kart at livet vil aldri bli det samme som før.

Informanten sin uttale stadfester den effekt av krisa som framkallar kjensle av markant skilje der livet og tilværet vert sett i eit "før" og "etter" perspektiv.

Dessutan fører den dramatiske endringa av livssituasjonen til at informanten ikkje kan ta del i "verda", men befinn seg på "sidelinja".

Verden går fort for alle andre, vi står liksom igjen og ser livet passere i revy"(Anne).

"Ho sa alltid at materielle ting var uvesentlig- eg trur ho forandra seg mye meir på det området enn eg "(Frank)

Sjømannskyrkja i London, St. Olav's Church (1927)

6.4 - En tjenende kirke

I avsnittet ovanfor påpeikar informantane viktigheten av å oppleva seg sett og lytta til i ein vanskeleg situasjonen. Korleis informantane tilkjennegjev å ha møtt *en tjenende og medvandrende kirke*, og på kva måte Sjømannskyrkja fungerte i ein utsett og vanskeleg livssituasjon, er tema i dette kapittelet.

6.4.1 Medvandring .

Eg har tidlegare i oppgåva omtala medvandrarfunksjonen i sjelesørgerisk samanheng, og skal i det følgjande belysa den ”praktiske” sida.

Medvandring kan vera av kort eller lengre varighet, avhengig av informantane sine behov, kva slag krise det dreiar seg om, og korleis informantane sitt nettverk forøvrig fungerte. Nedanfor beskriv nokre av informantane sine erfaringar i møtet med en *medvandrende kirke*. I ein situasjon ”*når alt er kaos*”:

”... dere var der og hadde beredskap, det var det eneste jeg fant ut var slik jeg hadde forventet, - det var det eneste som fungerte,

det var en av bærebjelkene”(Anne).

I sitatet nedanfor fortel ein informant korleis ho tok ”mot til seg” og søkte hjelp etter eit nedbrytande samliv som hadde vart over mange år.

I tillegg hadde ho mista sonen som døydde brått i ung alder,nokre år tidlegare.

” - Jeg var jo livredd da jeg kom, visste ingenting.

Jeg ble møtt med både respekt og kjærighet.

Jeg følte meg ivaretatt og møtt med medmenneskelighet” (Brita).

Gard- ein eldre,ressurssterk mann – hadde for få timer sidan opplevd å mista barndomskameraten i drukning. Han hadde eit kristent livssyn og sat åleine på hotellrommet med folda hender då Sjømannskyrkja – som han framleis har kontakt med - kom og vart hans medvandrar dei neste dagane.

*”Som sagt hadde eg bedd om at eg måtte få hjelp,
fordi eg var heilt i villreie.*

Politiet hadde vore der, og ein ung guide.

*Eg opplevde då ho kom og sa ho var
frå Sjømannskyrkja, tok meg i handa og sa ho følte med meg.
Ja, då må eg berre sei at eg trudde det var ein engel
som sto der, so sterkt var det”(Gard)*

Om den vidare medvandring seier dei:

*”Det følte jeg at dere var medvandrere, jeg har jo møtt
ganske mange av dere etter hvert gjennom de årene som har gått ”(Anne)*

*”Dei gjorde akkurat til fulle det eg hadde bruk for
Eg fekk ei tryggheit då Sjømannskyrkja kom, frå fyrste stund.
Eg fekk hjelp til å koma over den rystande opplevinga,
og eg var heilt i villreie”(Gard)*

6.4.2 Gjestevennskap

Vi tror at landsmenn i utlandet vil kjenne glede ved ”å komme hjemom”(pkt.4.2)

Sitata syner at nokre av informantane fekk eit heimleg og nært forhold til Sjømannskyrkja:

*"Ja, det vart vår andre heim.
Og hadde vi ikkje hadde hatt Sjømannskyrkja i desse åra der borte,
så trur eg vi hadde hatt det mykje vanskelegare "(Daniel)*

*"Jeg fikk en liten familie etter hvert, jeg hadde levd
så lenge alene, ble helt isolert - så plutselig møter du
omsorgsfulle mennesker "(Brita)*

6.4.3 Møtt på det fysiske og psykiske plan

Viktigheten av - å lytte til menneskers livserfaring og møte mennesker i visshet om at den enkelte er mye mer enn det vi ser (pkt. 4.2), inneber - som er påpeika tidligare i studiet - å møta mennesker utfrå eit heilskapleg menneskesyn som er bevisst på at dei fysiske og psykiske behov heng uløyseleg saman:

*"Ja, jeg ble møtt med respekt, så klart, uten tvil.
Jeg syntes alltid det var koselige mennesker der.
Viss jeg hadde bodd der nå, hadde jeg nok
benytta meg av tilbuet "(Elisabeth)*

*" - der kan jeg kanskje bli trodd, tenkte jeg.
Jeg var som en skjør gjenstand
dere bygde varme og trygghet rundt "(Brita)*

Å bygga trygghet rundt denne informanten innebar å organisera heimreis og skaffa plass i eit krisesenter heime. Ho fortel vidare:

*"Det psykiske presset, det er jo det verste. Jeg har vert dressert
som en hund. Jeg har vert redd ham - jeg følte at han var iferd
med å knekke meg. " (Brita)*

*"Den situasjon jeg var i da, var jeg helt desperat.
Jeg hadde levd i 22 år med en psykopat. Det var
så skremmende å ta det skrittet - jeg gikk ut*

*på dypt vann og håpa jeg blei tatt imot .-
Når en har vert i en sånn situasjon som meg,
blir menneskene en møter livbøyen din.*

Om støtta i etableringsfasa vidare;

*"Jeg ble tatt på alvor, og ikke bare det - jeg fikk hjelp og omsorg.
Da jeg kom visste jeg ikke hvordan jeg skulle klare det lenger.
Jeg fikk hjelp til å komme meg vekk.
Jeg tror ikke jeg hadde klart å komme meg fra ham,
viss det ikke hadde vert for dere "*

Sjømannskyrkja tok i dette tilfellet kontakt med Fransiskushjelpen for vidare oppfylging, og medvandringa er ikkje avslutta.

*"Jeg var veldig redd for at dere såg på dette som en tulleting
men dere tok dere tid. Det var da jeg tenkte at jeg er ikke gal-
Andre spør: skal du ikke snart bli ferdig med det der,
men dere lar meg få tid"*

Det framgår av intevjuet at ho blei tatt imot og at ”alt” sto og fall med korleis ho ville bli møtt. At dei ulike reaksjonsmåtan i sjokkfasa under ei traumatiske krise, stillar ulike krav til medvandrarfunksjon, framgår i denne uttalelsen:

*"Vi var jo i ulike faser, mange ville jo bare legge seg ned å dø mens noen ville kjempe.
Og dere var jo der inn i de to ytterlighetene dere måtte forholde dere til " (Anne).*

Når Sjømannskyrkja går inn i møte og medvandring der i ”ulike faser”, når ”alt var usikkert” og fungerar som ”livbøyen”, reiser det fleire problemstillingar til kvalitet og fagleg kompetanse i møte med brukarane sitt behov, dessutan til spørsmål som har med grensesetting å gjera. Sjølv om Verdidokumentet fastset at Sjømannskyrkja har *helhetskirkelig tilbud som omfatter diakoni*(pkt 5.1) – vil ein kunna meina at behov på det fysiske og psykiske plan som er av ein slik karakter at ein heller snakkar om ”omfattande diakoni ” - set krav til diakonal kompetanse. Ein vil kunna meina at for å ta

dei nødvendige vurderingar av kvalitativ og etisk karakter dersom Sjømannskyrkja sin diakonale profil i *oppsökende, tjenende og medvandrende* skal vera truverdig
Spørsmål tilknytta dette tema vil bli drøfta i sluttkapittelet.

6.4.4 Å koma heim

Sjømannskyrkja ynskjer å vera eit - *kirkelig, kulturelt og sosialt møtested* (pkt. 4.2.), ein kombinasjon av gudshus og cafe som einvil kunna meina framstår som inkluderande og Denne kyrkjemodellen er uttrykk for verdiformuleringa om *å lytte til menneskers livserfaring og tilby fellesskap som gir tilhørighet* (pkt. 4.2), på bakgrunn av informantane si bekrefting av å kjenna seg ivaretatt. Sitatet nedanfor påpeikar behovet for slike diakonale møteplassar:

” Vi må gjøre oss selv mer tilgjengelige for hverandre . På leseværelset på kirka er det ikke bare aviser hjemmefra, men ofte også et medmenneske med tid og evne til å lytte.Vi trenger flere slike steder hvor folk møtes og har tid til hverandre. Hvor vi slipper å holde masken (Engdal 2003 :11).”

Intervjuanalysen vil avsløra for det fyrste avsløra behovet for fellesskapet,og vidare korleis informantane erfarte i kyrkjelydane heime. Kan ”Felleskapet gjenkjennes ved at ingen truande er overlatt til seg sjølv, heller ikje er nokon seg sjølv nok” (3.1). Primærinformantane har desse erfaringane i overgangen til ”norske forhold” og kyrkjeliv.

”*Det var overhodet ikkje det samme. Altså det var noe så langt vekke frå det vi hadde – så det vart eit stort mangel og ein stor overgang*”(Camilla)

”*Oppfølginga er svært ilfeldig etter kor du bor i Norge*”(Anne)

”*Det var ikkje noko tilbod*”(Camilla)

Skilnaden var skildra slik:

”*Det å gå i kirken blir å gå inn og sette seg på benken, og se inn i nakken på den som sitert foran.*

Men å være kirke det handler om å være tilstede der folk er - i folk sin hverdag.. Og her syns jeg Sjømannskirken er helt spesiell”-(Anne)

”*Vi gikk jo i kirka då vi kom heim og.*

*Gikk inn og sette oss på kirkebenken, og såg bak i nakken på
dei som sat framfor oss-
Og så gjekk vi heimatt”(Camilla)*

På spørsmålet om nokon tok kontakt var svara:

*”Presten kom heim til oss ein gong ,men det va ikkje noko meir”
”Kirken hadde jo hatt en mulighet, men det er ingen som har tatt tak i meg”*

6.5 Møtt på det åndelege plan

Der primærinformantane opplevde å møta Sjømannskyrkja som formidlar av ei livgjevande gudstru i vil ein kunna meina at Guds rike vart fremja i deira liv. Å å verta møtt på det åndelege plan, førte til endring som gav livet nytt innhald og retning, til ”frelsens og forløsningens sted hvor mennesker restaureres til Gudsfellesskap i radikal og omfattende forstand.” (1)

6. 5.1 Mot til tro

Åndeleg lengsel og behov kan definerast som : ”Enhver mangel eller ethvert ønske et menneske måtte have i sit forhold til Gud / højere makt” (Shærfe 1988:14).

*” Vi hadde nettopp vert til samtale på sykehuset...
Problemene syntes å stå i kø foran oss. Men vi hadde ikke før satt oss ned,
før vi fikk merke kirkens omsorg og varme.
Fra første stund ble våre byrder lettet, og slik har det fortsatt.
Vi har opplevd en omsorg uten grenser .
Hjemme i Norge ville det ha vært en overdrivelse å si at vi var
”jevnlige kirkegjengere, men i London har vi absolutt vert det”
(Månedssbladet 2000:3)*

*” Eg har aldri hatt noko sånn veldig sterkt forhold til det,
men eg trur jo på det, og det gjør eg fortsatt.
Eg har fått et sterkare forhold til det etter kontakten med
Sjømannskirka, det har eg –
Ja du stilla jo spørsmål ved ting, du får ting innpå deg og sånn,*

Når det gjaldt religion og sånne ting så va jo selfølgelig det positivt, men etter ho døde, så følte eg liksom det va ikkje noko pluss i forhold til tankane om religion- det skal eg innrømma. Men eg tar overhodet ikkje avstand til det, det gjer eg ikkje. Eg kan skryta over Sjømannskirka-og det gjer eg – og det har eg ingen problem med, og eg omgås folk som overhodet ikkje har noko forhold til kirka .Eg sei ikkje noe negativt om kyrkja her,, men det er Sjømannskirka eg er komen mest innpå, og deira arbeid, og det sei eg til folk, og det er heilt på sin plass. ” (Frank).

I sitatet nedanfor bekreftar Anne i likhet med Frank at Sjømannskyrkja ved å ta utgangspunkt i menneskers liv og erfaring – hjelper dem å forstå sine liv i lys av evangeliet om Jesus Kristus (pkt. 4.1)

”Du kan si at jeg føler at min tro er blitt forsterket etter at jeg ble kjent med Sjømannskirken, så sånn sett er jeg blitt påvirkad. Det at dere er tilstede, dere tar i handa, dere ser på oss – ”

Å ”være tilstede” inneber og å lytte til menneskers livserfaring (pkt. 4.2).

Er det grunnlag for å meina at informantane har fått hjelp til å forstå sine liv i lys av Jesus Kristus (pkt. 4).

6.5.2 Et sted der lengsel og håp får næring

Vi skal unngå å ta håpet frå de rammede. Håpet er noe av den sterkeste drivkrafte vi mennesker har og håpet bidrar med mye energi i en vanskelig tid” (Skants 2006 93).

”Ingen skulle få ta fra meg håpet”

”Å gi næring til håpet er et av sjælesorgens viktigste ansvarsområde.

I krise, når fremtiden oppleves som tapt , er fortvilelsen like mulig som håp”. (Eide 2005:259).

"Vi kom i kirken og vi tente lys for det vi håpet – for det vi ville"

I samband med større katastrofar som i anna sorgarbeid vil ein kunna sei at:

"Symbolene eksternaliserer det som ligger dypest i oss og mellom oss, både håp og lykke, men også det livsgrunnlaget vi deler og den livstrusselen vi har felles med døden. Symbolene synliggjør det usynlige - vi forbinder noe spesielt med lys"(Danbolt 2002:36).

*"Jeg så jo folk som man aldri kunne tro eller forvente at de gikk i kirken - at de plutselig gikk opp der og tente lys, og fikk et forhold til kirken "(Anne)
Og det har vert som en rød tråd hele tiden i Thailand, å tenne lys "*

Andre situasjonar stillar krav til nærværskompetanse:

"For du var i ei livskrise og hadde ikke hode til å ta stilling til noe av åndelig karakter – "(Anne)

"Jeg gikk ut på dypt vann og håpa jeg skulle bli tatt imot"(Brita)

6.5.3 Å ta utgangspunkt i menneskers liv og erfaring.

" Vi såg at han var tilstades for oss - utan å forlanga noko tilbake – i alt han gjorde for oss. Han peika på kyrkja for oss, og på Gud for oss med nennsomhet-. Og alt det der, det fletta seg saman " (Erik).

Informantane fekk for det fyste hjelp til- å forstå sine liv i lys av evangeliet om Jesus Kristus(pkt.4), for det andre vart Guds rike fremja. At eit av vilkåra for at alt skal ”fletta seg saman”, har med respekt og nennsomhet å gjere, peikar også denne informanten på:

*"Kirka er jo lagd for at folk skal trives. Men tilbake til det med troen, om å bli presset på noenting. Det kom jo i andre rekke, og viss man var moden for det.
Jeg følte at det ble sånn at man kunne åpne opp etter hvert,
for man ble sett som menneske*

På spørsmålet om ho vart utsett for uverdig evangelisering svarar ho:

"Nei, jeg følte ikke det, men det er klart at viss noen hadde begynt å trø inn i "min private", så er det jo klart at det hadde blitt for mye, ja "(Anne)

"Utlevert til hverandre har vi også makt over hverandre, og i denne makten vi har overfor hverandre, melder den etiske fordriing seg og krever at vi tar vare på det av vår nestes liv som vi har i vår hånd – Vi må kunne sette oss inn i vår nestes sted . Men det grunnleggende er og blir makten, som vi ikke kan løpe fra" (Løgstrup 2000:15).

Å setja seg inn ” i sin nestes sted” – i dette høvet eit kriseramma menneske som ” *håper å bli tatt imot* ” , vil det vera av stor betydning å ta vare på det vi der og då har ” i vår hånd”. I dette tilfellet beskriv informanten seg som ” *en skjør gjenstand dere bygde trygghet rundt* ”

”Det var så skremmende å ta det skrittet -jeg gikk ut på dypt vann og håpet at eg ble tatt imot” (Brita)

Ei av oppgåvene er å letta den tunge børa :

”Det var på ein måte som hun hjalp meg og løftet sorgen av mine skuldre - tok den over på seg fra meg som for at jeg skulle klare å leve”—(Anne) ”

”Poenget er at vi kan forstå en annen persons følelse utan selv å ha den same følelsen. Vi kan erkjenne og bekrefte andres angst eller begeistring utan sjølv å være engstelige eller begeistrede. Selv der vi trøster noen som er lei seg, gjør vi det utfra en tilgrunnliggende følelse av omsorg for personen, ikke fordi en tilsvarende følelse har oppstått i oss selv”(Vetlesen/Henriksen 101:2006)

6.5.4 Å forstå sine liv i lys av evangeliet om Jesus Kristus.

”Jeg fikk aksept på at jeg hadde et menneskeverd, at alle er like for Gud ” (Brita)

Intervjuguiden stilte spørsmål om informantane sitt trusliv: trushistorie, livsverdiar og trusoppfatning for - i fyrste rekje- å få informasjon som vil belysa om informantane sitt Gudsforhold hadde endra seg i møte med Sjømannskyrkja.

Dessutan er det av betydning for problemstillinga i dette studiet kva informantane vil framheva av bakenforliggjande årsakssamanhangar for ei eventuell endring

*"Sjømannskyrkja er jo flinke på dette å gje folk frimodighet,
det var jo den som auka hjå meg - frå dette at eg vart
bekjennande kristen, til å føle det naturleg- ja nødvendig
å gå til nattverd. Men det måtte vi ha eit lite push på,
frå sjømannspresten si side. Og me fekk jo tid, veldig tid,
men vi trong jo også nokon som skubba oss veg.
Vi følte at det var vi ikkje gode nok til".*

Å bli "skubba ived" førte fram, slik at:

Etter samtaLEN har vi vore faste nattverdgjestar." (Daniel)

Camilla fortel at barnetrua nok låg der, dessutan hadde ho gått på kristen folkehøgskule med andakt kvar dag, men utgangspunktet:

*"Det var vel då vi kom på Sjømannskyrkja at det
litt etter litt kom fram. Men det gjekk ei stund etter at vi kom på Sjømannskyrkja
at vi tok skrittet med for eksempel å gå til nattverd.
Der følte vi noko av det norske,gamle synet heime
at vi kkje gode nok til.Heilt til vi hadde ein samtale
med Sjømannspresten.Han såg jo at vi var der
kvar søndag,men vi gjekk aldri fram.
Eg hugsar udmerka godt fyrste gongen, eg var nervøs,
vi hadde med oss jentene fram, vi hadde pynta oss . "(Camilla)*

Ho bekreftar at den vanskelege livssituasjonen og møtet med Sjømannskyrkja hadde påverka hennar trusoppfatning til no å bli ei personleg tru.

*"Eg var ikkje nokon aktiv kirkegjengjar før.
Eg vil ikkje sei at eg var bekjennande kristen
eg vil vel sei eg var i gråsona"*

Intervjumaterialet syner *eitt* fellestrek i to av tifella: informantane gjekk til nattverd for første gong i Sjømannskyrkja i den fasen då ein av familimedlemmene var alvorleg sjuk. ” - manniskan, under svåra omprovning arunder sitt liv och nar man stalls innfor oaterkalleliga situasjoner som hor saman med ”existensen”, ställar frågan om livets *mening* och yttersta varde på ett långt mer inngripande satt an nar alt går sin gilla gång.” (Geels / Wikstrom 1985:257).

Tidligare i oppgåva(4.3.2) vert betydningen av *gjestfriheten* i samspelet mellom ”*dei to rom*”, leseværelset og kyrkjerommet, framheva. I dei fylgjande sitata uttrykkjer informantane sine erfaringar med å stiga over terskelen og ”*gå videre inn i kirkerommet*”:

” *Nattverden - jeg kan ennå huske takknemligheten jeg kjente* ” – (Brita)

” *Ja , at det får bli i deres tempo, ikkessant, så når dagen kommer at man er klar for det, så kommer det* ” (Anne)

” *Vi fekk med oss mykje i bagasjen heim: kristent frimod, ny toleranse og livserfaring på godt og vondt* ”(Erik)

7.0 Drøfting

Dette studiet har hatt fokus på møter mellom vanskelegstilte mennesker og den diakonale praksis i Sjømannskyrkja . I problemstillinga er det reist spørsmål til korleis informantane sine erfaringar samsvarar med Verdidokumentets intensjon om å vera *oppsoekende, tjenende og medvandrende kirke for alle nordmenn i utlandet* (pkt.4.2). I dette kapittelet vert - på bakgrunn av dei mest relevante analytiske funn - fylgjande spørsmål drøfta : Korleis formidla Sjømannskyrkja evangeliet og kva var konteksten betydning når mennesker i vanskelege livssituasjonar fekk *hjelp til å se sine liv i lys av evangeliet om Jesus Kristus* (pkt.4.)

7.1 Guds rike og mennesker i nød.

Guds rike er i dette studiet definert til å vera: ” - frelsens og forløsningens sted hvor mennesker restaureres til Gudsfellesskap i radikal og omfattende forstand ” (2.2.2). Korleis det eigentleg skjedde for informantane, er utanfor vår rekkevidde å svara på.

Ein konklusjon som imidlertid kan trekkjast er at den vanskelege livssituasjonen der tilværet på mange måtar vart omsnudd, også innebar at informantane - med to unntak - vart restaurerte til Gudsfellesskap. I Verdidokumentet finn dette gjenklang i ynske om å tilby fellesskap som gir til hørighet både med Gud og andre mennesker (pkt.4.2).

7.1.1 Endring på det trusmessige plan

I denne oppgåva er misjon avgrensa til å omtala tradisjonell misjonsverksem - med personleg omvending som hovemål og diakoniens funksjon redusert til ei plattform for det *eigentlege* mål; i kontrast til evangelieformidling med utgangspunkt i eit heilskapleg diakonalt menneskesyn. Trass skilnad – både i misjonsyn og på diakoniens betydning - er målsetjinga for all misjonsdrift samanfallande: å fremme *Guds rike*. Verdidokumentet brukar formuleringane : å gi mennesker mot til tro (pkt 4.2) og - se sine liv i lys av evangeliet om Jesus Kristus (pkt.4)..

På eit punkt var intervjuguidens spørsmålsstilling samanfallande: i møtet med Sjømannskyrkja er informantane sine erfaringar at dei vart møtt på alle plan, som heile mennesker. Ein informant hadde ei negativ oppleving av å bli ”belært” av presten fordi han hadde motforestillingar til innhaldet i ein seremoni.

Bortsett frå dette tilfellet syner ikkje analysen at informantane opplevde ei form for misjonering som var uverdig. At dei åndelege behov likevel vart tatt på alvor, stadfester utsegn som: ”*Det kom i sin tur når man var klar for det*” og ”*Vi vart gitt tid*”. Informantane opplevde seg å vera i ein trygg ”setting” og kontekst, og deira erfaringar tilseier at nærværrets betydningen spela ei vesentleg rolle for at dei *uutalte behov* etterkvart vart møtt:

”*Vi såg at han var tilstades for oss*”,
”*Vi fikk merke kirkens omsorg og varme*”,
”*Det at dere er tilstede*” –

Sjømannspresten tok initiativ til samtalar av åndeleg og oppklarande karakter, vart verknad god og resulterte i nytt frimod som gav informantane *mot til tro*.

”*Han var med og gav oss småe push underveis*”-

Å overlata den åndelege samtalen til "ein gong det høver", kan resultera i at det blir med det. Ein informant seier at : "*Det kommer i sin tur, når en er klar for det*", kan vera ei "grei" innstilling – reint generelt – men den kan medføra at det sjelesørgeriske del ikkje får sin rette plass. Informantane som møtte Sjømannskyrkja i ein utsett livssituasjon framhevar betydninga av forståing og nærver. Eg vil meina at i Verdidokumentets veklegging av å lytte til menneskers *livserfaring*, er den sjelesørgeriske del av diakonien i *en tjenende kirke* inkludert. Eg vil konkludera med at å *lytta* må innebera den sjelesørgeriske samtale. "Sjelesorg er sentralt i kirkens diakoni. Mange mennesker ønsker en mulighet til samtale om eksistensielle spørsmål i livet" (Forslag til Plan for diakoni, pkt.4) Sjømannskyrkja skal vera *et sted der lengsel og håp får næring* (pkt.4.2).

"*Dere gav meg håp*"(Brita).

"*Ingen skal ta fra meg håpet*" (Anne).

"For den som møter et lidende menneske i sjelesorg er fremtidens dimensjonen viktig. Håpet får sin energi fra fremtiden. En sjelesorg som gir oppmerksomhet til fremtidens arena, gir håpet næring"(Lester 1995: 41) På bakgrunn av studiets analyse - erfaringsbasert kunnskap - vil eg meina at den sjelesørgeriske del av diakonitenesta må ivaretakast og gjevast rom i *en medvandrende kirke* (pkt.4.2), sjølv om begrepet sjelesorg ikkje er teke med i Verdidokumentet. Vidare ser eg Sjømannskyrkja si styrking av den diakonale profil konkret ved at organisasjonen vigslar og tilset diakonar til teneste , som uttrykk for at organisasjonen framhevar diakoniens funksjon i *en tjenende kyrkje*, og at dette er uttrykk for at organisasjonen framover vil vektleggja diakoniens funksjon , som og dette studiet peikar viktigheten av." Det er på høy tid at kirken taler tydelig om sin forståelse av diakoniens og diakonatets betydning for dens liv – for å bidra til at kirken i enda større grad blir en tjenende kirke " (KM8.2/4). Ved at det var Sjømannskyrkja som kom til "unnsetning" i den vanskelege livssituasjonen, møtte informantane eit "klima" der det var rom for å reisa spørsmål av eksistensiell karakter. Det er ei kjennsgjerning at mennesker i møte med vanskelege livssituasjonar og utfordringar dei ikkje sjølv kan handtera, stillar spørsmål av eksistensiell karakter, dette studiets informantar innbefatta." – religiøs coping verkar vara mer till hjelp under riktig svåra situasjoner, når menniskor pressas till grensena før sin förmåga, och när personliga och andra ressursar er uttömda " (Geels / Wickström 2006 : 381). Fylgjande beretning frå tidlegare tider illustrerer at forventa "kyrkjeleg markering " som vert

nedtona til sparebluss, kan stå i fare for å ”slokna”, og det kan vel henda at Sjømannskyrkja som sosial møteplass er grei å besøkja, som ein annan cafe med vaffelkos og avislesing? (Eg har fått spørsmålet: ”Er dette ein cafe, eller er det ei kyrkja?”). ”Det var ved nattetid vi sist seilte ut havnen, og jeg hadde vakt. Idet vi passerte kirkjen, gløttet jeg opp for å få en hilsen med meg på turen over havet. Det var KORSET jeg tenkte på. Til min store skuffelse så jeg det ikke.” Flere år senere fikk han anledning til å få dette forklart. ”Hvorfor lar dere ikke korset lyse om natten?”. ”Av sparehensyn”, var svaret. ”Men, er det en utgiftspost det er fornuftig å spare på? Dere ville glede mange av oss sjøfolk ved å la korset lyse! ” - Det var sannelig en preken som satt og ble husket. Det ble ikke spart på lys i korset etter den dag ”(Wasberg 1964:322).

7.1.2 Tilhørighet

Sjømannskyrkja si markedsføring poengterar gjestfrihet og gjestevennskap med ”slagord” som ”Velkommen hjemom”, ”Et hjem på reisen” og ”Ditt hjem i utlandet”. Min konklusjon – på bakgrunn av informantanalysens bekreftelse – vil vera at Sjømannskyrkja si vektlegging av den nære samanheng mellom det sakrale og det sosiale rom – kontekstens betydning - skapte truverdighet og sosialt felleskap som gav tilhørighet både til Gud og andre mennesker (pkt.4) .– Eg finn fylgjande konklusjon frå forskarhald relevant i denne samanheng :

”Alle religiøse tradisjoner, uansett deres teologiske begrunnelse, krever støtte i sosiale fellesskap for kunne opprettholdes som troverdige. Bare når tradisjonen oppleves som troverdig og sannsynlig, kan den formidle religiøs tilhørighet og mening ” (Lundby 1987: 228).

Informantane sine erfaringar - kort oppsummert:

- ”Vi vart inkluderte og fekk ein heim i kyrkja”,
- ”Det blei vårt andre hjem”
- ”Jeg fikk en liten familie etter hvert”

Dette stadfestar tilhørighet – og Sjømannskyrkja sin funksjon som omsorgsbase i ein vanskeleg livssituasjon. Analysen avslørar ikkje utsagn som bekreftar at den diakonale omsorgstenesta kan seiast å ha fungert som som *ein del* av Sjømannskyrkja si verksemد og ”plogspiss for evangeliet”, men inngjekk innhaldsmessig i dens *vesen*. Ein vil kunna

konkludera med når informantane vart møtt på alle ”plan”, skapte det tilhørighet og medverka til at dei fekk *mot til tro, håp og engasjement*(pkt.4.1)

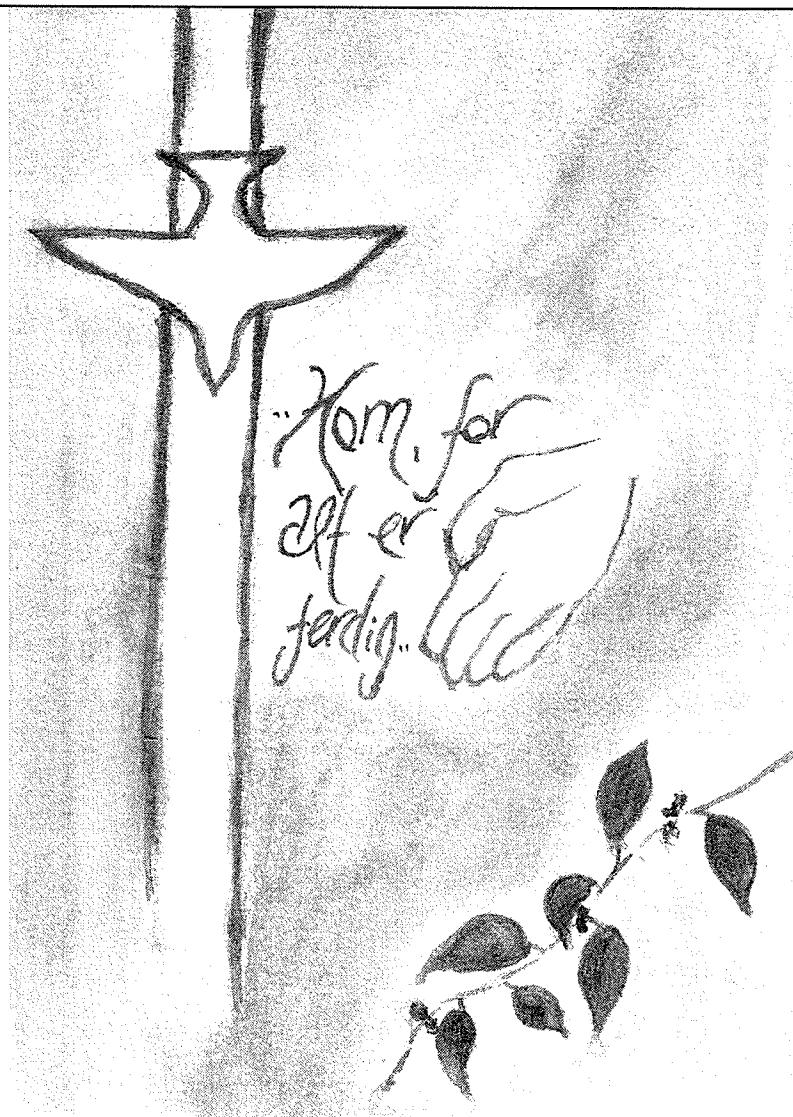
”Vi fekk mykje med oss i bagasjen heim -

Kristent frimod , ny toleranse og

livserfaring på godt og vondt”

Fylgjande uttalelse synleggjer at møte med *en tjenende kirke* og vart eit møte med Guds rike:

” - nettopp på grunn av dette at man føler seg velkommen
i Sjømannskirken. Og da ikke bare velkommen inn i selve huset,
men velkommen til Guds Rike – Og følelsen av aldri å bli ”god nok ”
til å gå til nattverd, slik som mange føler, finnes ikke her.
Her inviteres vi, nettopp slik Jesus gjorde⁶

⁶ (Månedssbladet 2000:5)

I realiteten fann informanten ei open dør inn til Farshuset med dei mange rom, til *Guds rike*.

I arbeidet for å fremme *Guds rike* framhevar ein diakoniens banebrytar Johann Hinrich Wichern (1808 – 1881) - som og var initiativtakar til ein ny , reformerande sosialpolitikk – den nære forbindelse mellom tru og den aktivt handlande kjærleik. Om kyrkja og Guds rike har han uttalt : ” For Guds rike var uendelig mye ” høyere ” og herligere enn kirken. Den endres og forandrer seg og preges av det menneskelige og historien, den kan falle og forfalle mens Guds rike er uforanderlig det same.” (Oftestad 2005 : 36).

Å fremja dette ” uforanderlege rike” er Sjømannskyrkja sin misjon - som *en tjenende kirke*, også i møte med mennesker i nød. I særleg traumatiske situasjonar- der det primære simpelthen er å overleva – stadfestar analysen at nærver var ”alt” som betydde noko. Ein situasjon utløyst av ytre tilhøve der tillærte erfaringar og reaksjonsmåtar ikkje er tilstrekkelege for å meistra den aktuelle situasjonen - prega av uvisse og manglande kontroll – dreiar det seg psykisk krise.(Weiseth/Mehlum 2002:15). I slike høve når ord ikkje formidlar verken tilhørighet eller trøst, ”overtek” symbol, og får ein formidlande funksjon. Det faktum at ein av informantane opplevde seg å vera ”redda” då ho såg det norske flagget,stadfester kor sterkt vår identitet er tilknytta noko kjent (nasjonalt). ”Travelling and being abroad gives an opportunity to experience something new, you are challenged and learn who you are. It may also cause uncertainty and fear of ” loosing oneself ”. Who am I when the surroundings change dramatically?” (Aagedal 2005)

For informantane i dette studiet utløyste den vanskelege livssituasjonen spørsmål av eksistensiell karakter og livsverdiar som utfordra Sjømannskyrkja sin profesjonalitet og faglighet.

”Ofte motiverer det personen til å søke nye veier,der nye løsninger finnes,noe som kan medføre personlig vekst og modning” (Weisæth/Mehlum 2002:15)

Dette studiet peikar på viktigheten av å møta kriseramma mennesker utfrå eit inkluderande og heilskapleg menneskesyn der likeverd, respekt og nestekjærleik er basisverdiar og det diakonale utgangspunkt er å sjå alle sider ved mennesket som ei utfordring.Då kan det skje som kjem klart fram i denne analysen at informantane som

møtte ein ”medsiglar” då dei befann seg i usikkert farvatn og på ”opprørt hav” vart berga i hamn. Sjømannskyrkja oppnådde både å vera *en ressurs i krise – og beredskapstjeneste* (pkt. 4,2) - og å fremme *Guds rike* (pkt.3).

7.2 Inkluderande diakoni

Fylgjande sitat skriv seg frå Sjømannskyrkja si Generalforsamling i 2004 – under mottoet ”Møteplass for helhetstenking” : ”Kirken er inkluderende når den er tjenende. Det er viktig at vi bryr oss om hverandre som hele mennesker, ikke bare åndelige vesener. Vi er ikke en inkluderende kirke dersom mange av dagens mennesker som det går galt for har den overbevisning at kirken er det siste stedet de kan henvende seg ” (Bore 2004:8).

Informantane - som kan definerast til å vera dei ”det gjekk galt for” – fekk kontakt med Sjømannskyrkja og møtte der eit åpent, inkluderande menneskesyn som med utgangspunkt i diakonalt menneskesyn - fekk den ein funksjon som ”nødhavn” eller akuttmottak. Eit relevant spørsmål å drøfta i denne samanheng er korleis og kva tid det er rett å setja grense for den diakonale sosialomsorg i møte med mennesker som dette studiet har hatt fokus på.

7.2.1 Diakoniens rekkevidde

”En kirke uten diakoni står i fare for å miste et grunnleggende kjennetegn på sin egenart som Jesu Kristi kirke. Kirken kan derfor ikke velge om den vil være diakonal. Spørsmålet er hvordan diakonien skal komme til uttrykk ” (Nordstokke 2005: 8). I det fylgjande vil eg drøfta betydninga av tilrettelegging og organisering av diakonitenesta på Sjømannskyrkjene.

Diakonien har alltid – det vera seg i mellomalderens klosterdiakoni eller på 1800 talet då diakonien fekk si fornying – sett dei marginaliserte som ei viktig målgruppe – som diakoniens objekt.

For at diakonal teneste for mennesker i utsette livssituasjoner skulle fungera i dei fyrtre kyrkjelydane – der den diakonale omsorgstenesta for mennesker i nød var ei prioritert oppgåve – måtte den organiserast, for å gjere seg rett bruk av dei eksisterande ressursar (Apg.6 , 1-7, Fil.1,1, 2.Kor.8.) . Diakonane sine ansvarsområde var definert til mellom

anna å ha praktisk omsorg for mennesker med særlege behov, og inkludera dei i eit livsfellesskap. (4.2.2)

I Sjømannskyrkja sine kyrkjelydar kringom i verda er det *og* nødvendig med ein velorganisert diakoni for å tilretteleggja og ivaretaka kriseramma sine omsorgsbehov. Mange vil meina at det sosiale engasjement har særprega organisasjonen si verksemd – alltid; historia kan fortelja mange sterke vitnemål om heilhjarta diakonal innsats kringom på kyrkjene gjennom årtier, utan ei spesiell diakoniteneste. Det er rimeleg å anta at organisasjonen sin nedarva sosiale profil har vore ei medverkande årsak til at *diakon* ikkje har vore ein tittel i staben på Sjømannskyrkja, slik som til dømes prest, husmor og assistent.

Men mykje har endra seg i kyrkje og samfunn i løpet av organisasjonen sin 143-årige historie; målgruppene er fleire, prioritering og satsingsområde likeeins.

Dette studiets informantar peikar på to faktorar av særleg betydning:

For det fyrste at nokon kom og var der, for det andre at dei kriseramma sine eigne ressursar vart ”utnytta”. For å sikra at stasjonen⁷ har kapasitet til å imøtekomma desse behov vil eg trekkja fylgjande konklusjon – av normativ karakter : hovedansvaret for diakoni på Sjømannskyrkja bør definerast inn i ein av dei tilsette sin stilling i den hensikt å unngå at diakonalt omsorgsarbeid vert redusert til ein ”bi-ting” i form av arrangement og tiltak med ein viss diakonal profil - for å setja det litt på spissen.

Menighetsdiakonien i Sjømannskyrkja må strukturerast og organiserast - likså vel som matlagning for husmor og vedlikehald for vaktmester, for å nemna nokre faste oppgåver på ei Sjømannskyrkje.

Etter mi erfaring er det ein føremon å oppnemna eit fast diakoniutvalg som bidrar i det praktiske diakonale omsorgsarbeidet; sannsynlegvis vil det vera personar i miljøet som har ressursar og kompetanse og som ser verdien av det diakonale arbeidet. Ved å rekruttera frivillige og dessutan utvikla funksjonellt samarbeid med medisinsk fagkunnskap, står Sjømannskyrkja betre rusta til å møta mennesker i nød med diakonal kompetanse.

Eit anna aspekt eg vil peika på som mi diakonale erfaring i Sjømannskyrkja stadfestar viktigheten av, knyttar seg til organisert kyrkjelydsdiakoni som kontaktskapande arbeid av førebyggjande karakter i form av ”lavterskeltilbod”. Særleg på bakgrunn av auka

⁷ Stasjonane er ei anna ord for sjømannskyrkjene

behovet for og press på Sjømannskyrkja i sosialsaker der barn er skadelidande - tilførar arrangement i Sjømannskyrkja sin regi, det norske miljøet positive alternativ.

(Bilete fra aktiviteter for born)

7.2.2 Diakoniens avgrensing

På bakgrunn av at Verdidokumentet definerar Sjømannskyrkja til å ha *helhetskirkelig tilbod* der både *diakoni*, *beredskap-* og *krisehåndtering* inngår, vil eg drøfta Sjømannskyrkja sitt diakonale engasjement i saker av omfattande sosial karakter, mellom anna på bakgrunn av etiske retningslinjer.

I utlandet er nettverk og hjelpeinstansar begrensa, og når krisa er eit faktum er ikkje eit kriseramma menneske i den situasjon at det kan velja kven det vil forhalda seg til.

Sjømannskyrkja sin funksjon reiser for det fyrste spørsmål i samband med grensesetting, prioritering, ressursar og kompetanse på stasjonen, og dessutan til spørsmål av etisk karakter: Å avvisa mennesker i nød er eit vanskeleg dilemma.

”Sårbarheten vår gjør oss avhengige av andre. Det å være avhengig innbærer en risiko:for ikke å bli møtt, ikke å bli sett av den eller dem vi er avhengige av støtte og omsorg frå ” (Henriksen/Vetlesen 2006:76).

Intervjuanalysen syner at omsorgstenesta er betydningsfull i kyrkjelydane ute : informantane som kom i ein utsett livssituasjon i utlandet og *ikkje* vart overlatt til seg sjølv, stadfestar at *medvandringa* vart meir enn ei positiv livserfaring, den var faktisk avgjerande. Informantane nyttar uttrykk som *å vera i ein desperat situasjon, gå ut på dypt vann, være helt ute på planken osv.*

I ein crisesituasjon er det smertefullt å ikkje ha nokon av sine i nærmeste omkrets, og her vil *den tjenende kirke* ha mulighet til ”stå ved” i den kritiske fasen.

Ein av primærinformantane i dette studiet karakteriserte sin vanskelege livssituasjon som å vera ”på kanten av stupet”. Resultatet – dersom ho ikkje hadde blitt møtt og ivaretatt - kunne fort blitt at ho havna i ein større avgrunn enn det som vart utgangen av denne krisa.

Fleire informantar definerar møtet med Sjømannskyrkja til å vera avgjerande for krisa sitt vidare forløp i den vanskelege livsfasen dei befann seg i . Informantane sitt behov for trygghet og tilhørighet (6.2), presiserte som tidlegare sagt, nærværrets betydning til å vera ein grunnleggjande tryggleiksfaktor.

Eg har tidligera i oppgavå (del 5.0) omtala krisebegrepet i den kinesiske konteksten som eg personaleg er oppteken av; fare og øyeblikk. Når det er ”fare på ferde” har sjømannskyrkja mulighet til å møta mennesker i ein utsett livssituasjon med *beredskap og krisehåndtering*(5.1) - og ein mulighet til å *fremme Guds rike ved å være en tjenende kirke*.

7.2.3 I ettertid

Intervjugiden stilte spørsmål tilknytta overgangen til å koma attende. Erfarte informantane å finna feste i den lokale kyrkjelyden på heimstaden ?

Uavhengig av om informantane *oppholdt seg i utlandet for kortere eller lengre tid* (pkt.2), viser intervjuanalysen at *noko mangla* (6.2.3) i overgangsfasen, ei problemstillinga som eg i det fylgjande vil ta opp til drøfting.

Efaringsmessig vil mennesker som møter Sjømannskyrkja i ein vanskeleg livssituasjon i utlandet vera svært takksame for å få tilbod om å bli kunna kontakta den som vart ein medvandrar i ein vanskeleg livssituasjon i utlandet. Å vita at Sjømannskyrkja er tilgjengeleg i ein periode i ettertid, gjev mening i ei vanskeleg tid. Særleg når det å vera tilstades *i verdens hverdag*, er å formidla tung bodskap som dødsfall.

I alle tilfelle, både når det gjeld nokon heime og når dødsfallet skjedde i utlandet, er det vesentleg å leggja vinn på å ta hand om dei sorgjande i tida etterpå.

I samarbeid med Det norske konsulat, utfører den det som skal til av praktisk tilrettelegging, kontakt med pårørande, arrangement i form av minnesamver og gravferd.

*”Under begravelsen slo dei ring rundt oss
Då hadde me vel allerede fått tak i
Det kristne håpet”*

I denne forbindelse uttrykkjer ein pårørande som var i Norge:

*"Det var til stor velsigning for meg
At eg visste at far min vart teken hand om
I hans alder og så det var av ufatteleg stor verdi for meg
dette å vita at Sjømannskyrkja hadde kontrollen
at eg kunne stola på at de tok vare på han pappa."*

Informantane kjende seg ikkje møtt og inkludert i lokalkyrkjelyden heime:

*"Presten kunne jo for eksempel henvist oss
til nærmeste by og sagt som så at der er det
en sorggruppe etter deres behov - for eksempel,
viss det var det da.
Det hadde i alle fall vert godt viss det var sånn."*

*"Oppfølgingen er svært tilfeldig etter hvor du bor i Norge.
Nå har jeg jo vert så heldig at jeg har brukt dere"*

Erfaring tilseier at dei som kjem i ein utsett livssituasjon i utlandet- særleg i samband med dødsfall, har behov for å koma attende etter ei tid for sorgarbeidet sin del og for å halda kontakten med Sjømannskyrkja ein ein viss periode.

At denne kontakten er av stor verdi, uttrykkjer ein kaptein som – etter ei veke i fangeskap og ein nervepirrande redningsaksjon - vart møtt av Sjømannskyrkja på flyplassen der dei var brakt i sikkerhet. Kapteinen uttrykkjer kva sjømannspresten sitt nærver betydde: "Han var med i kriseteamet til rederiet. Han var en helt fantastisk hjelp der og da, og han har også brydd seg i ettertid."⁸ Muligheten for å leggja til rette for *medvandring* i ettertid bør medrekna i sorgarbeidet når situasjonen tilseier det. Informantinformasjonen aktualiserer spørsmålet som peikar på verdien av vidare kontakt.

*"Ja vi har hatt kontakt,
Vi veit om kvarandre
Det har jo selfølgeleg blitt mindre med åra
Det har jo sine naturlege grunnar"*

⁸ Bud og Hilsen (2007 nr 5)

Kor lenge skal Sjømannskyrkja si *medvandring* strekkje seg, og kven har ansvar for at dei kriseramma vert ”overført” til eit inkluderande menighets fellesskap?

Burde kanskje en *tjenende kirke* hatt ei modelltenking som syner omsorg og ivaretak den kriseramma litt lenger enn til heimreis,dersom *det* er eit uttalt behov?

Den aktivt handlande diakoni bør gjerne stilla spørsmålet slik det vert reist i framlegg til ny diakoniplan:” I arbeid med lokale planer kan man spørre: Hvem er vår neste i vårt lokalmiljø?”⁹

Ein parallelle - i nytestamentleg samanheng - er Jesu forteljing om samaritanen som synte misskunn ved å ivareta den halvdøde, og - ”sytte vel for han.”(Luk.10,35).

Den nødlidande vart ikkje overlatt til seg sjølv, heller ikkje i fortsetjinga.Det var ikkje snakk om ” viss eg kjem attende ”, men *når*, som peikar på eit etisk aspekt vi i dag kallar å syna respekt og gje oppfylging.

Respektløshet er mangel på tid til å se den andre ”en gang til”, har det vore sagt -

” *Du var i en livskrise*

Men det som var- var at dere gav rom.

Du fikk være i fred , men dere var der

når man trengte det”

Er det kanskje slik at Sjømannskyrkja som *tjenende kirke* skulle prioritert å vera tilgjengeleg for dei kriseramma i ein overgangsfase når det var ynskjeleg - dersom noko ”mangla” – som ein informant uttrykte det.

7.3 Oppsummering og konklusjon

Informantane i dette studiet erfarte at Sjømannskyrkja si oppsökjande og inviterande verksemd fekk konsekvensar på det trusmessige plan: *en tjenende kirke* gav mennesker i nød *mot til tro*. Eg vil i det fylgjande dra nokre konklusjonar eg ser på som betydningsfulle i denne samanheng.

Diakoni - som gjerne seiest å vera kyrkja sin forlenga arm – er *ein* av Sjømannskyrkja sine ”tilbod ”for nordmenn i utlandet generelt som *kirke der menneskene lever sine liv i hverdagen*, og for mennesker i krise spesielt - som ”nødhavn” og sosialkontor.

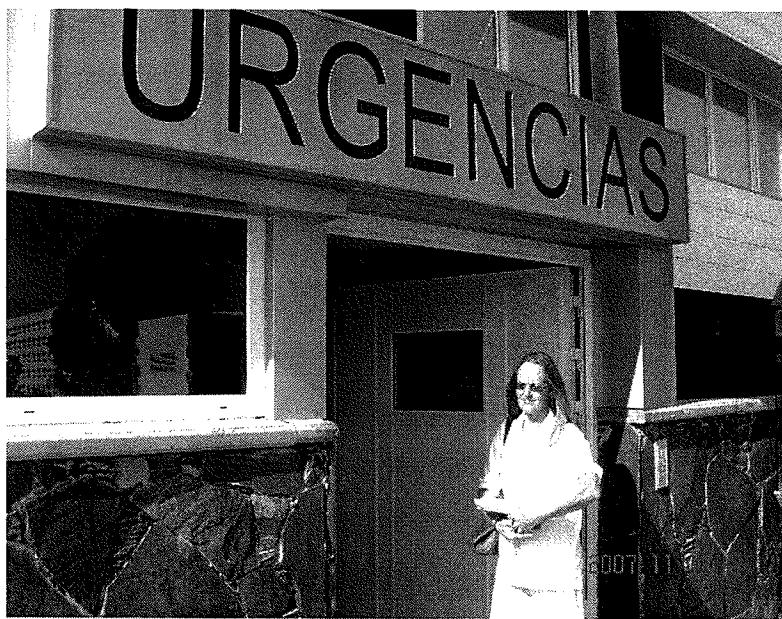
⁹ Nestekjærighet - ”Utkast til Plan for Diakoni 2007”. kap 4.4, side 9

Analysen syner viktigheten av å bli møtt på alle plan, og ein vil kunna meina at når informantane fekk *mot til tro*, skjedde det på bakgrunn av ei diakonal evangelieformidling der nestekjærleik omsett i handling vart opplevd truverdig og sannsynleg. At ”forkynning” i møte med mennesker i vanskelege livssituasjonar handlar om meir enn ord, er ikkje noko nytt og overraskande; dette studiet stadfestar i så måte det faktum at formidlingsevne og kontekstualisering har vesentleg betydning for korleis evangeliet finn gjenklang og gjensvar.

Intervjuanalysen gje grunnlag for å meina at det som viste seg *å vera relevant* hadde samanheng med om dei møtte forståing og tilhørighet ”*her og no*”, andre ”ting” var irrelevant.

Tidlegare sjømannsprest, no rådgjevar ved Det teologiske Menighetsfakultet, Hallvard O Mostøl, er særleg opteken av Sjømannskyrkja sin diakonale profil, og han seier det slik: ”Jesus møtte mennesker med spørsmålet: *Hva vil du jeg skal gjøre for deg?* – Dette er sjømannskirkens utgangspunkt.”

Han beskriv vidare Sjømannskyrkja sin ”bevegelse” slik: ”Den sender oss ut i verden på skipsbesøk, sykehus og studentbesøk. Når folk ikke kommer til kirka, må kirka komme til dem.” Ein konklusjon dette studiet gjev grunnlag for å dra.

(Besøk på sykehus)

– *at nokon kom og var der* ” vart og i dette studiet peika på som vesentleg.

Det felleskapsprosjektet som vart etablert etter tsunamien - der pårørandekontor og Sjømannskyrkja arbeidde side ved side - kan stå som døme på eit meiningsfylt samarbeid både for dei lidande og medlidande, som ved dette tiltaket fekk mulighet til å bruka sine ressursar.

”Sjømannskirken er ikke et kontor, men et hjem. Det kom tydelig til syne under flodbølgekatastrofen, da Sjømannskirken opplevdes som fleksible og inkluderende, mens DU ble oppfattet som stivbeint og byråkratisk”(Aagedal 2005:30).

Når eg finn teologen John N. Collins si diakoniforsking relevant, har det samanheng med gjennkjennung av dei diakonale kvalitetane møte og medvandring med mennesker i utsette livssituasjonar etterspør – kort samanfatta i omgrepet diakonal handlekraft og myndighet.

Collins sitt grundige studie syner eit nytt bilet av den diakonale funksjon:

” I grunnteksten beskriver det greske ordet diakonos ofte en brobyggerfunksjon, en som binder sammen forskjellige oppgaver ¹⁰,“

Eg vil konkludera med at Sjømannskyrkja har ”sin misjon” på dei 46 utestasjonane der ikkje lenger berre ”sjøfolk i fremmede havne ” erfparar *gjestevennskap i en tjenende kirke* , får ei hjelpende hand og finn eit trygt ankerfeste. For alle *nordmenn som oppholder seg i utlandet for kortere eller lengre tid* - skal Sjømannskyrkja fremme *Guds rike*

7.4 Utblikk

Kyrkjelydane ute er særprega ved at dei ikkje permanente og bestandige, dei er i bevegelse, ”ustabile” og samansette av mennesker frå det ganske land.

I desse kyrkjelydane ligg muligheten til å realisera organisasjonens hovedmål ved diakonalt vitnesbyrd, slik dette studiets informantar har peika på.

I årsmeldinga frå 2006 framgår det at Sjømannskyrkja sitt hovedstyre har drøfta kyrkje som begrep, mellom anna omgrepet ”The Liquid Church”, ein term som ein i særleg grad vil assosiera til den britiske teologen Pete Ward som har dette syn på korleis kyrkja kan nå ut i den postmoderne tid : ” Kirke er noe vi gjør mer enn noe vi går til ”.

Styret peikar på Sjømannskyrkja sin funksjon: ”Vi skaper kirkjen gjennom vår diakoni og vårt vitnesbyrd ved å være Kristi hender og føtter der mennesker lever sine liv i

¹⁰ Kirkemøtet 8.2 / 04

hverdagen". Korleis vil Sjømannskyrkja formidla at det finns ei objektiv sanning for det postmoderne mennesket slik at den oppleverst å angå livet her og no? Om den postmoderne "tidsånda" - prega av kulturell relativisme, subjektivistisk verkelegheitsopfatning og der sanningane er relative og konstruerbare, uttalar teologen Thiselton: " - lives can only be understood in the context of the present historical moment. All that matters in now. What I was yesterday is irrelevant; what I will become tomorrow is open ."

Organisasjonen sin grunnleggjar hadde både visjonar, pågangsmot og nådegåve til å forkynna : " Slik forenet Storjohann i sin personlighet den kunnskapsrike, reflekterende og stundom refsende teolog med de store evner som populær og tillitvekkende taler " (Wasberg 1964:36).

Men - det var i sjælesorgsamtales med styrmann Jørgen Johansen, som "- ble sterkt grepet av hans preken "- at " tanken om faste prester for våre farende landsmenn vart vekt ". Sjømannskyrkja si " kristelige hovedoppgave " for farende landsmenn var og er å fremme *Guds rike* som ei tenande og medvandrande kyrkje i møte med einskildmennesket – i fylgje med Han som er den eigentlege "vegen", samanfatta slik : " Die Kirche ist nur Kirche wenn sie fur andere da ist ". (Bonhoeffer : 1944).

LITTERATURLISTE :

- Berensen, Jan-Martin ,Engelsviken, Tormod og Jørgensen, Knut (2004) ,
Missiologi i dag, Universitetsforlaget
- Bonhoeffer, Dietrich (1944) Entwurf einer Arbeit
- Bransholm Pedersen, Kirsten og Drewes Nielsen Lise. Kvalitative metoder fra
metateori til markarbeid. Roskilde universitetsforlag 2001
- Bud og hilsen, (2007,nr.5)
- Bud og hilsen, (2005,nr.5)
- Cullberg, Johan (1997), Mennesker i krise og utvikling, Aschehoug
- Danbolt, Lars Johan (2002) Den underlige uka, Verbum
- Dyregrov, Atle (2002) Katastrofepsykologi,Fagbokforlaget
- Eriksson Katie, (1998) Det lidende menneske. TANO
- Ewerett, Euris L. og Furuseth, Inger (2004), Masteroppgaven,
Universitetsforlaget
- Geels, A og Wikstrøm,O (2006) Den religiøsa menniskan. En introduksjon til
religionspsykologien, Natur och kultur forlag, Stockholm. Goetz, (1997)
- Gentikow, Barbara (2005) Hvordan utforsker man medieerfaringer? Kvalitativ
metode. Høyskoleforlaget, grafisk produksjon, Kristiansand
- Grevbo, Tor Johan S. (2006) Sjelesorgens vei , Luther Forlag
- Henriksen, Jan-Olav og Vetlesen, Arne Johan (2006), Nærhet og distanse,
Universitetsbiblioteket i Bergen
- Johannessen, Kai Ingolf 1980. Diakoniens teologiske og kirkelige forndring. En bok
om kirkesn teologi. Luther Forlag.
- Kcale, Steinar (1997) Inter view. Hans Reitzels forlag.
- Lester, A.D (1995) Hope in pastoral care and counselling, Louisville.
- Levinas, Emmanuel (2004), Den annens humanisme, Thorleif Dahls
kulturbibliotek.
- Lundby,Knut (1987) Troskollektivet: en studie i folkekirkens oppløsning i Norge
Universitetsforlaget.
- Løgstrup, Knut E (2000), Den etiske fordring, Cappelens utvalgte
- Moreley, David (1992). Televisieon Audiences and Cultral Studies. Rootledeg,
New York
- Nordstokke, Kjell (1999) , Tjeneste i verdens hverdag, Den norske

- Sjømannsmisjon\ Norsk kirke i utlandet.**
- Nordstokke, Kjell (1994) Verdensvid tjeneste, Verbum**
- Nordstokke, Kjell (2005) Diakoni i vinden, Luther Forlag, Halvårsskrift for praktisk teologi,1.**
- Nyland, Kjell Bertel (2002), Tolk og Tjener, Sjømannskirken**
- Martinsen, Kari (2000), Øyet og kallet, Fagbokforlaget**
- Oftestad, Alf B (2005) Den frie, den kirkelige og den borgerlige diakoni, Luther Forlag, Halvårsskrift for praktisk teologi,1 .Praktisk diakoni**
- Praktisk Teologi (2005) ,Luther Forlag,nr.1**
- Repstad, Pål (1998), Mellom nærlhet og distance, Universitetsforlagets Metodebibliotek**
- Sandnes, Karl Olav (1994) , Omvendelse og gjestevennskap, Verbum, (Festskrift, s. 325 - 345 Ad Acta)**
- Skants, Petter (2006) Sjømannskirkens beredskapstjeneste**
- Tedeshi, Richard G og Calhoun, Lawrence G, (1995) Trauma and transformation. Sage Publication**
- Thiselton,Antohony C (1995) Interpreting God and the postmodern self : on meaning,manipulation and promise , B.Erdmans publishing Company.**
-

Vedlegg 1.

SAMTYKKEERKLÆRING

INFORMERT SKRIFTLEG SAMTYKKE

Eg er gjort kjend med - muntleg og skriftleg – Reidun Laastad Dyvik sitt studie i samband med hennar
Masteroppgåve i diakoni ved Diakonhjemmet i Oslo.

Mitt samtykke til intervju er gitt på følgjande grunnlag:

Det er frivillig.

Opplysningane vert anonymiserte

Intervjuaren brukar bandopptakar dersom eg samtykker (alle band vert sletta)

Dato:

underskrift

Vedlegg 2.

INTERVJUGUIDE.

**” SJØMANNSKIRKEN - Norsk kirke i utlandet ”
i møte med mennesker i utsatte og vanskelige livssituasjoner”**

(På kva måte bidrar diakoni i realisering av verdidokumentet)

**Spørsmål som skal besvarast er relatert til
"Verdidokument for SJØMANNSKIRKEN – NORSK KIRKE I UTLANDET" 11.04. 07**

HOVEDMÅL:

- ” å fremme Guds rike ved å være en tjenende kirke i verdens hverdag”

1. Etablering av kontakt med Sjømannskirken.

- 1.1. På kva måte vart denne kontakten etablert ?
- 1.2. Kven var din informant som gjorde deg kjent med Sjømannskirken sitt tilbod?
- 1.3 Årsak / til (bakgrunnen for) ditt utanlandsopphald.

2. Personleg situasjon

- 2.1 Korleis var din livssituasjon då du tok kontakt med Sjømannskirken?
- 2.2 Kva var den (dei) direkte årsaka som førde til at kyrkja vart kontakta?
- 2.3 Kva var ditt sterkeste behov der og då?

3. Forventningar

- 3.1. Kva trudde du Sjømannskirken kunne bistå deg med i din aktuelle situasjon?
- 3.2 Fortel kva forventningar du hadde \ kom med.

4. Møte med Sjømannskirken

- 4.1 Fortel om ditt første møte .Kvar fann det stad osv
Vart du møtt på ein slik måte at du kjende deg velkommen-
- trygg - ivaretatt - møtt med respekt - lytta til
- 4.2 Vidare kontakt med Sjømannskirken (organisasjonen)
Oppfølging
Kor lenge varde kontakten
Har du framleis eit forhold til organisasjonen
Årsak til vedvarande \ avslutta kontakt
Oppsummering

5. *Tilhøve til kyrkja.*

- 5.1 Kva type tilhøve hadde du til kyrkja på din heimstad på det tidspunkt du fekk behov for å kontakta sjømannskirken
- A. Aktiv kyrkjegjengar?
- B. Sporadisk, v / dåp, konfirmasjon , bryllup, høgtider d.v.s. på særlege merkedagar og særskilde høve
- 5.2 Korleis vil du definere din ståstad då du tok kontakt med SK?
- a. aktiv kristen
 - b. bekjennade kristen
 - c. på sidelinja, i "gråsona"
 - d. på leit
 - e. fjern
 - f. negativ
 - g. utmeldt
 - h. tilhøyrer anna trussamfunn

6. *Trushistorie*

- 6.1 Kan du sei at ditt møte med Sjømannskirken har påverka di personlege Trusoppfatning – trusliv (...mot til å tro) - ditt Gudsforhold -
- 6.2 Livsverdiar - livsinnhald

7. *Tilbakeblikk*

- 7.1 Kan du trekkja fram situasjonar, tilhøve, der støtta du fekk burde vore gjeven på ein annan måte frå Sjømannskirken si side i den perioden det er snakk om.
- 7.2 Kvifor meiner du det er slik. Kan du utdjupa , trekkja fram nokre døme.
- 7.3 Trekk fram eit eller fleire særlege hendingar / situasjonar / opplevelingar der du verkeleg kjende at hjelpa strakk til.

8. *Gjestevennskap*

- 8.1 Heimkjensla, ein heim på reisa, kva er din opplevelse av dette uttrykket

Vedlegg 3.

VERDIDOKUMENT FOR Sjømannskirken – Norsk kirke i utlandet

1. SJØMANNSKIRKEN

- *Sjømannskirken er en frivillig organisasjon med oppdrag fra Den norske kirke og den norske stat om å ivareta det kirkelige ansvar for norske sjøfolk og andre nordmenn som befinner seg i utlandet, eller på norsk kontinentsokkel*
- *Som norsk kirke i utlandet har Sjømannskirken et særskilt økumenisk ansvar*
- *Sjømannskirkens arbeid er basert på Bibelen og Den norske kirkes bekjennelsesskrifter*

2. SJØMANNSKIRKENS MÅLGRUPPER

- *Sjømannskirkens målgrupper er alle nordmenn som oppholder seg i utlandet for kortere eller lengre tid, eller som arbeider på norsk kontinentsokkel*
- *Sjømannskirkens arbeid rettes også mot øvrige nordiske lands statsborgere og utenlandske sjøfolk på norske skip, der dette er naturlig*

3. SJØMANNSKIRKENS HOVEDMÅL

- *Sjømannskirkens hovedmål er å fremme Guds rike ved å være en tjenende kirke i verdens hverdag*

4. HVORDAN ØNSKER SJØMANNSKIRKEN Å BLI

OPPFATTET

- *Sjømannskirken ønsker å være en kirke som tar utgangspunkt i menneskers liv og erfaringer, og som hjelper dem til å forstå sine liv i lys av evangeliet om Jesus Kristus*
- *Sjømannskirken ønsker å gi rom for menneskelivets mangfold i hverdag og fest*
- *Sjømannskirken ønsker å skape gode møter med mennesker både i og utenfor våre egne kirkehus*

4.1. SJØMANNSKIRKENS VISJON

Sjømannskirken vil gi mennesker mot til tro, håp og engasjement.

4.2. SJØMANNSKIRKENS VERDIER

- Uendelig verdi

Vi tror at alle mennesker er skapt i Guds bilde med en uendelig verdi og unik verdighet. Derfor ønsker vi å møte mennesker i visshet om at den enkelte alltid er mye mer enn det vi ser. Vi ønsker å lytte til menneskers livserfaringer og tilby fellesskap som gir tilhørighet både med Gud og andre mennesker.

- Tilhørighet

Vi tror at behovet for tilhørighet er viktig i en tid der globaliseringen er økende.

Derfor ønsker Sjømannskirken å være et kirkelig, kulturelt og sosialt møtested for alle landsmenn i utlandet. Vi ønsker å være et sted der lengsel og håp får næring.

- Trygghet

Vi tror at landsmenn i utlendighet kjenner på behov for trygghet.

Derfor ønsker Sjømannskirken å være en ressurs i krise- og beredskapstjeneste, nettverksbygging og relasjonsrådgivning. Vi ønsker å gi mennesker hjelp til å leve og mot til å tro.

- Oppsökende

Vi erfarer at ikke alle mennesker som kunne ønske det, har anledning til å komme til kirken.

Derfor ønsker Sjømannskirken å være en oppsökende, tjenende og medvandrende kirke for alle nordmenn i utlandet. Vi ønsker å være kirke der menneskene lever sine liv i hverdagen.

- Gjestevennskap

Vi tror landsmenn i utlandet vil kjenne glede ved å ”å komme hjemom”.

Derfor ønsker vi at Sjømannskirken kjennetegnes av det gode håndtrykk og romslig gjestevennskap.

- Brobygger

Vi tror vi har mye å lære av andre kulturer og mennesker som omgir oss der vi arbeider på ulike steder i verden.

Derfor ønsker Sjømannskirken gjennom kulturformidling og dialog å bygge bro mellom nordmenn i utlandet og omgivelsene rundt.

5. SJØMANNSKIRKENS VIRKSOMHET

5.1. UTEARBEIDET

Sjømannskirken har et helhetskirkelig tilbud som omfatter:

- gudstjenester, forkynnelse, trosopplæring, kirkelige handlinger og diakoni
- beredskap og krisehåndtering
- sosiale og kulturelle møtesteder
- brobygging til det lokale kirkeliv og den lokale kultur
- familie- og relasjonsrådgivning

Sjømannskirken ønsker at særlig to forhold skal stå sentralt i våre møter med mennesker:

- menneskets uttalte behov og hva mennesket selv opplever som verdifullt
- det som kirken ut fra sitt trosgrunnlag tror er verdifullt for mennesket, selv om dette kan være uuttalte behov fra menneskets side

5.2. HJEMMEARBEIDET

Sjømannskirkens arbeid i Norge bidrar til å realisere arbeidet ute, men har også egenverdi som møtesteder preget av Sjømannskirkens verdier.

Arbeidet omfatter informasjon, forbønn, forkynnelse og inntjening

Tjenesten har i særlig grad fokus på:

- å samle grupper og foreninger omkring arbeidet

- å styrke og utdype forholdet til Den norske kirke
- å synliggjøre og informere om organisasjonen
- å bygge relasjoner til næringslivet
- å samle inn midler i privat – og bedriftsmarkedet

6. SJØMANNSKIRKENS RESSURSER

6.1. VÅRE MEDARBEIDERE (*lønnede og ulønnede*)

Samspillet mellom organisasjonens lønnede og ulønnede medarbeidere er avgjørende for å realisere Sjømannskirkens visjon. Derfor ønsker vi:

- å rekruttere medarbeidere med gode personlige og faglige forutsetninger og gi disse tilfredsstillende lønns- og arbeidsvilkår
- at våre medarbeidere i liv og tjeneste skal omsette organisasjonens visjon og mål
- å dyktiggjøre våre medarbeidere ved kompetansegivende tiltak
- å ha en åpen samarbeidsform der våre medarbeidere opplever at de blir sett og verdsatt
- å inkludere mennesker i det kristne fellesskap gjennom frivillig engasjement
- å bruke verdidokumentet og andre dokumenter aktivt overfor organisasjonens medarbeidere

6.2. SAMARBEID MED ANDRE

Sjømannskirken ønsker å realisere sin målsetting gjennom samhandling med aktuelle samarbeidspartnere i utlandet og i Norge.

6.3. ØKONOMI

Sjømannskirkens finansiering sikres ved hjelp av bidrag fra støtteenheter og brukere ute og hjemme gjennom markedstiltak, kretsarbeid, kirkeofringer, innsamlingsaksjoner, gaver og statsstøtte.

Den økonomiske målsettingen er:

- tilnærmet full statlig dekning av personalkostnadene knyttet til utearbeidet og et rimelig antall administrative stillinger ved hovedkontoret
- årlege ofringer i samtlige menigheter i Norge
- videreutvikling av markedstiltak og andre inntektsbringende aktiviteter i Norge
- sjømannskirkenes egenfinansiering skal minst tilsvare driftskostnadene i utearbeidet

6.4. ADMINISTRATIVE FORHOLD

- Sjømannskirken er en verdistyrt organisasjon hvor styrende organer fastsetter overordnede mål og visjon. Disse utvikles i tråd med hovedmål for Den norske kirke
- Det er administrasjonens oppgave å gjøre mål og visjon kjent og akseptert av medarbeidere ute og hjemme
- Den enkelte enhet ute og hjemme har ansvar for å omsette mål og visjon til lokale strategier med handlingsplaner

Anne Arstad
Avdeling for diakoniutdanning
Diakonhjemmet Høgskole
Postboks 184 Vinderen
0319 OSLO

Harald Hårfagres gate
N-5007 Bergen
Norway
Tel: +47-55 58 21 1
Fax: +47-55 58 96 5
nsd@nsd.uib.no
www.nsd.uib.no
Org.nr. 985 321 88

Vår dato: 27.03.2007

Vår ref: 16353/JE

Deres dato:

Deres ref:

KVITTERING PÅ MELDING OM BEHANDLING AV PERSONOPPLYSNINGER

Vi viser til melding om behandling av personopplysninger, mottatt 13.02.2007. Meldingen gjelder prosjektet:

16353	<i>Sjømannskirken/Norsk kirke i utlandet i møte med mennesker i utsatte og vanskelige livssituasjoner</i>
Behandlingsansvarlig	<i>Diakonhjemmet Høgskole, ved institusjonens øverste leder</i>
Daglig ansvarlig	<i>Anne Arstad</i>
Student	<i>Reidun Laastad Dyvik</i>

Personvernombudet har vurdert prosjektet og finner at behandlingen av personopplysninger er meldepliktig i henhold til personopplysningsloven § 31. Behandlingen tilfredsstiller kravene i personopplysningsloven.

Personvernombudets vurdering forutsetter at prosjektet gjennomføres i tråd med opplysningene gitt i meldeskjemaet, korrespondanse med ombudet, eventuelle kommentarer samt personopplysningsloven/-helseregisterloven med forskrifter. Behandlingen av personopplysninger kan settes i gang.

Det gjøres oppmerksom på at det skalgis ny melding dersom behandlingen endres i forhold til de opplysninger som ligger til grunn for personvernombudets vurdering. Endringsmeldinger gis via et eget skjema, <http://www.nsd.uib.no/personvern/endringsskjema>. Det skal også gis melding etter tre år dersom prosjektet fortsatt pågår. Meldinger skal skje skriftlig til ombudet.

Personvernombudet har lagt ut opplysninger om prosjektet i en offentlig database,
<http://www.nsd.uib.no/personvern/database/>

Personvernombudet vil ved prosjektets avslutning, 31.12.2007 rette en henvendelse angående status for behandlingen av personopplysninger.

Vennlig hilsen

Vigdis Namtvedt Kvalheim

Janne Sigbjørnsen Eie

Kontaktperson: Janne Sigbjørnsen Eie tlf: 55 58 31 52

Vedlegg: Prosjektvurdering

Kopi: Reidun Laastad Dyvik, Eikestølen 1, 5724 STANGHELLE

Personvernombudet for forskning, NSD

Prosjektvurdering - Kommentar

1635

Det tas høyde for at det skal innhentes personopplysninger ved hjelp av e-post/internett dersom noen av svarene som gis trenger å bli utdypet. Prosjektet vurderes dermed som meldepliktig.

Ombudet forutsetter at informantene gis skriftlig informasjon om alle sider av prosjektet, jf. e-post til prosjektleder 14.03.2007.

Senest ved prosjektslutt 31.12.2007 skal datamaterialet anonymiseres. Anonymisering innebærer at direkte og indirekte personidentifiserende opplysninger slettes eller omkodes (grovkategoriseres), lydopptak slettes.